ԼԷ ՏԱՐԻ   ԹԻՒ 2504   ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ   1912 ԱՊՐԻԼ 23-6

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉ-I EFKIAR
54 Grand' Rue de … Porte 54
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Փ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՊԸ ԱԼԻ ՃԱՏՏԷՍԻ, ԹԻՒ 54
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐ ԵՏ ՉԵՆ ՏՐՈՒԻՐ

Մանզումէի Էֆքեար

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

منظومهٔ افکار ارمنیجه یومی غزته
صاحب امتیاز اوحانس فرید
اداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده نومرو ٥٤

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	ՏԱՐԿ.	ՎԵՑԱՄ.	ՆՈՒԱԶ.
Պոլսոյ համար	80 Ղշ.	45	25 Ղշ.
Գաւառներու համար	80 »	45	25 »
Արտասահմանի »	25 Ֆր.	14	8 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրշ., մէկէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ   ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ   10 ՓԱՐԱ

ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԵՐԲԵՄՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

Էտիրնէ-Գաբու մօտ, զառիթափի մը ստորոտը, վարէն դէպի վեր, դէմ դէմի կուգայ «Գահրիէ» մզկիթը։ Առաջին տեսքը, եր անդաստակի կրկնակ գմբեթիկներով ու աղօթատեղիին մեծ գմբեթովը, օդին մէջ կը պարզէ քառաթեւ երեւոյթ մը։ Եթէ ձախ կողմը, քովընտի չբարձրանայ մզկիթի աշտարակը, եկեղեցիի ձեւը ամբողջապէս կը տեսնուի իր բիւզանդեան ոճովը, այդ զառիվայրին ստորոտը իր խաղաղիկ դիրքին վրայ դէպի վեր թռչուն։

Անխտրական հիւրասիրութիւն մը թոյլ կուտայ որ անարգել ներս մտնենք դիտող այցելուները։ Դիւրահամբոյր փաթթոցաւոր մը, միջին հասակով ու բարեքիկ հագուած, կ՚ընդունի մեզ։ Ու ժպիտը շրթունքին վրայ, աջ ձեռքը դէպի անդաստակին կամարը բարձրացուցած, մատնանիշ կ՚ընէ նկարներ։

Հարիւրնե՜ր, հարիւրաւորներ են։

Աւագ դրանը վերեւ կեցած է Յիսուս, վճիտ դէմքով, քիչ մը կապուտի զարնող աչքերովը։ Անդին է Աստուածածինը իր փոքր մանուկին հետ։ Պօղոս, արի և խրոխտ, Պետրոս, քիչ մը աւելի հեզ ու հաճոյակատար, այնպէս և ուրիշներ, որոնք կը շինեն Յիսուսի շրջանակը։

Մեր փաթթոցաւորը, ինքնամատոյց և ընտանի, մեր առջեւ կը պարզէ իր աստուածաշնչական հմտութիւնը նկարներու վրայ։ Ա՛, կ՚ըսէ, Ադամն է Եւային հետ, տեսէք ինչպէս դրախտը կ՚արտասուեն իրենց յանցանքին համար։ Ան միւսը՝ Սողոմոնն է որ դատաստան կ՚ընէ երկու կիներու մէջ։ Ահաւասիկ Յովսէփը իր Մարեամ խօսեցեալին հետ. իսկ այն միւսներն ալ Յիսուսի առաքեալներն են»։ Այդ տրուած ծանօթութեանց մէջ, տեղ տեղ, կը սպրդեցնէ ֆրանսերէն բառեր ալ և սատ քիչ մը աւելի մեզի հետ ընտանեցած կ՚երեւի։ Իսկ մենք, հետեւելով իսկ փաթթոցաւորին մատներուն և տուած ծանօթութեանցը, ալ աւելի …

ԱՆԹԵԼ ՀԵՌԱԳԻՐԸ ԾՈՎՈՒՆ ՎՐԱՅ

ԾԱՆՐ ՄԵՂԱԴՐԱՆՔ

«ԹԻԹԱՆԻՔ»Ի ԱՂԷՏԻՆ ԱՌԹԻՒ

ՄԵՆԱՄԱՐՏԸ ԵՒ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

(«ԹԷՔՍԱՍ»Ի ԱՐԿԱԾԻՆ ԱՌԹԻՒ)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ   (12)

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԴՈՒՊԻ ԿԱԽԱՂԱՆ

(ՎԷՊ ԱԶԳԱՅԻՆ—ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ)

Ե.

ՏՈՒԱՄ ՄԸ ԾՈՎՈՒՆ ՎՐԱՅ

(Շարունակելի)

րենց յատուկ սակարանին մէջ։ Օրինակի համար ապահովագրական ընկերութիւն մը, 10 օր տեւելիք ուղեւորութեան մը համար նաւ մը կ'ապահովագրէ։ Բանի՛ նաւարկութեան օրերը անցնին, այնքան բնականաբար վստահութիւն կը գոյանայ թէ շոգենաւը անվտանգ պիտի ժամանէ որոշեալ նաւահանգիստը, որով ապահովագրող ընկերութիւնը, առաջին 8 օրերու ապահովագրութեան բրեմը շահելէ վերջ, մնացեալ 2 օրն ալ համար իր կատարած ապահովագրութիւնը նուազ բրիմով կրնայ փոխանցել ուրիշ ընկերութեան մը։ Արդ, երբ ապահովագրուած շոգենաւը ընկղմած է, բնականաբար կ'աշխատի որ լուրը ուրիշ կողմէ չիմացուի, որպէս զի կարենայ ապահովագրութիւնը փոխանցել տարբեր ընկերութեան մը և այս կերպով թէ՛ շահ ընել, և թէ մանաւանդ խուսափիլ ապահովագնին վճարումէն։

Շատ հաւանականաբար, ներկայ պարագային ալ այդ եղած է «Թարաբիա» շոգենաւին ամբողջ երեք օր ուշացածին նկատմամբ լուր չտալուն պատճառը։

∴

«Թիթանիք»ի աղէտին առթիւ հեռաքրքրական դարձած է նաեւ գիտնալ թէ իւրաքանչիւր նաւային ազգ՝ անթել հեռագրով օժտուած քանի՛ շոգենաւ ունի։ Նոր վիճակագրութիւններ ցոյց կուտան թէ Անգլիա այդ կարգի 438 շոգենաւ ունի և Գերմանիա 301։ Աւելնէն աղքատն է Ֆրանսա, որուն շոգենաւերէն հազիւ 52ը անթել հեռագրով օժտուած են։ Արեւելք, Ափրիկէ և Ծայր. Արեւելք ճամբորդող Ֆրանսական ոչ մէկ շոգենաւ կայ անթել հեռագրով։ Իսկ Ատլանտեանի վրայ ճամբորդող Ֆրանսական շոգենաւերէն ալ հազիւ հարիւրին 25ը անթել հեռագրի գործիք ունին։

Հիմայ սակայն, այլեւս անհերքելի կերպով ապացուցուած է անթել հեռագրին մեծ կարեւորութիւնը, և շատ հաւանական է որ մինչեւ մօտաւոր ժամանակ մը, քիչ շատ վտանգաւոր ծովերու վրայ ճամբորդելու կոչուած ամէն նաւ անպատճառ օժտուած ըլլայ անով։

ԹՈՒՐՔԵՒԻՏԱԼԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԱԿԱՆՆԵՐԸ ԴԻՒՐԱՒ ՉԵՆ ՎԵՐՑՈՒԻՐ

ԴՐԱՔՕՎԱՅԻՆՆԵՐՈՒ ՄՐՑԱԹՈՒՂ ԿՈՉԸ

ԳԵՐՄԱՆ ԴԵՍՊԱՆԻՆ ՄԵԿՆՈՒՄԸ

Երէկ մեր վերջին ժամու բաժնին մէջ գրած էինք թէ գերման դեսպանը Մարշալ Ֆոն Պիպերշթայն անակնկալ կերպով մեկնած է մայրաքաղաքէս իր կառավարութենէն ստացած հրամանագրով վրայ։ Օսմ. Լօյտ, իր երէկուան թիւով կ'ըսէ թէ դեսպանին բացակայութիւնը 10 12 օր պիտի տեւէ և այդ ժամանակամիջոցին, դեսպանատան գործերը պիտի վարէ խորհրդական Մ. տը Մերթէնս։ Պերլինէն հասած մասնաւոր հեռագիր մըն ալ կը հաստատէ թէ գերման դիւանագիտութեան մէջ կարեւոր փոփոխումներ պիտի ըլլան։ Ասպէս, Լոնտոնի գերման դեսպանն ալ կոմս Վոլֆ Մեթթերնիխ պիտի հրաժարի և իրեն պիտի յաջորդէ ուրիշ մը։ «Մէօ Թիւրք» ալ կը գրէ այս առթիւ.— Անցեալ տարի գերման դեսպանը այս եղանակին Քորֆու կ'երթայ, բայց այս անգամ ամենն կարճ արձ կերպով մը անակնկալ ... Պերլինի քաղաքական անձնաւորութեանց հետ իմ սին Իտալեւթուրք պատերազմին։ «Սապահ» ալ կ'ըսէ թէ քաղաքական շրջանակներ և մեծ կարեւորութիւն կը տրուի այս անակնկալ մեկնումին։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԵՒ ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԱՐԺԵԹՈՒՂԹԵՐԸ

«Օսմ. Լօյտ»ի հասած մասնաւոր հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Իտալեւթուրք պատերազմին մօտալուտ խաղաղութեան լուրերուն վրայ, իտալական արժեթուղթերը բարձրացում մը ունեցած են Միլանի Սակարանին մէջ։ Մինչդեռ այդ պատճառով Պերլինի Սակարանին մէջ ալ բարձրացած են օսմանեան արժեթուղթերը։

«ԹԷՔՍԱՍ»Ի ԱՂԷՏԸ
ՆԷՍԻՄԻ ՊԷՅԻ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Արշիպեղագոսի իթթիհատական պատուիրակ Նէսիմի պէյ որ «Թէքսաս»ի ուղեւորներէն է, հետեւեալ պատմութիւնը բրած է «Անատօլու» լրագրին.— Ժամը 4ին Իզմիրէն մեկնեցանք և առաջին փարոսը անցանք ժամը 5ին։ Մեր առջեւէն կը քալէր «Մոնթանա» շոգենաւը, միեւնոյն ընկերութեան պատկանող՝ որ առաջնորդուած էր նաւավարէ մը։ Մենք հետեւեցանք «Մոնթանա»յի։ Այս պահուն երբ Այա Եօրկի չիֆթլիկին մօտ, բերդին կը մօտենայինք, բերդէն թնդանօթի հարուած մը արձակուեցաւ։ Մենք չարունակեցինք մեր ճամբան։ «Մոնթանա»էն միայն կէս մղոն հեռու կը գտնուէինք այն ատեն։ Թնդանօթի առաջին հարուածին ես ու ընկերս Շէվքէթ պէյ վազեցինք մեր սենեակէն ու կամուրջին վրայ ելանք, և նաւապետին ըսինք թէ բերդը վտանգի մը գոյութիւնը կ'ազդարարէ, որով յուսացուն էր որ կանգ առնէինք։ Նաւապետը կ'ըսէր թէ թնդանօթաձգութիւնը պարզ փորձ մըն էր և այլեւս մտածող չէր ... Մէկ քանի վայրկեան վերջ թնդանօթի երկու նոր հարուածներ եւս արձակուեցան։ Նորէն նաւապետին քով ելանք։ Ցետոյ, երեք նոր հարուածներ եւս այս անգամ ռումբի։ Մեր շոգենաւը վտանգի մը առջեւ էր բացայայտ։ Զիա էֆ. անուն ուղեւորի մը հետ, որ լաւ յունարէն կը խօսէր, գացինք դարձեալ նաւապետին մօտ և պահանջեցինք անմիջապէս կեցնել շոգենաւը։ Այս վերջինը սակայն, մեզի յանձնարարեց երթալ պառկիլ և իր գործերուն չխառնուիլ։ Ես կը պատրաստուէի սենեակս դառնալ, երբ յանկարծակի զգացինք զօրաւոր ցնցում մը։ Գետնին տապալեցայ ես, և սակայն նորէն ելայ և առաջին «քըլաս»ի կամուրջը գացի և հոն տեսայ որ շոգենաւնիս կ'ընկղմէր։ Այն ատեն ազատարար գօտի մը բռնեցի, բայց այս միջոցին, յոյն մը դանակ ի ձեռին վրաս խոյացաւ և ուզեց գօտիս խլել ինձմէ։ Պարտաւորուեցայ յանձնել անոր ու նետուիլ պարագին մէջ։ Հաւաքուած եմ թէ աղէտը տեղի ունեցաւ ընդծովեայ ականի մը պայթումով որովհետեւ երբ ծովին մէջ կը գտնուէի, տեսայ որ շոգենաւը երկու քի բաժնուած էր։ Երեք վայրկեանի մէջ «Թէքսաս» աներեւոյթ եղած էր կրակներուն մէջ։

∴ Հելլէն մամուլը հրատարակած է Իզմիրի հելլէն հիւպատոսին մէկ տեղեկագիրը, «Թէքսաս»ի աղէտին շուրջ։ Հիւպատոսը իր այդ տեղեկագրին մէջ կ'ըսէ եւ կը հաստատէ թէ շոգենաւը ընկղմած է ոչ թէ ընդծովեայ ականի մը պայթումէն, այլ բերդերէն արձակուած ռումբէ մը, եւ միւս կողմէ կ'աւելցնէ թէ Մէսաժըրի Մարիթիմ ընկերութեան պատկանող շոգենաւ մը նաւապետը եւս կեցած է Իզմիրի նաւահանգիստը մտնելէ։

Հելլէն հիւպատոսին այս տեղեկագիրը մեծ յուզում պատճառած է Աթէնքի մէջ։ «Մէսաժէն տ'Աթէն» թերթը կը գրէ թէ թուրք պաշտօնեաները չեն թոյլ տուած որ ամերիկեան հիւպատոսը երթայ այն տեղը ուր ընկղմեցաւ «Թէքսաս»ը, նաեւ արգիլած են յուզողներուն շոգենաւի բեկորներուն մօտենալ։ Սակայն ամերիկեան հիւպատոսը կը պնդէ որ անպայման լուսողներու կողմէ քննուին այդ բեկորները։

∴ Ապրիլ 18ի օրը Իզմիրի մէջ մեծ շուքով կատարուած է «Թէքսաս»ի արկածին պատճառով խեղդուած անձերու յուղարկաւորութիւնը։ Առտուն կանուխէն արդէն ճամբաները գրաւուած էին անհագին բազմութեամբ, մանաւանդ պանդուխտներու հիւանդանոցին ճամբուն վրայ, ներկաներուն դէմքին վրայ կ'երեւար խորին սուգի մը արտայայտութիւնը։ Ժամը հինգին հիւանդանոցէն դուրս հանուած են հինգ դագաղներ, որոնց մէջ պառկած էին արկածին զոհուածները, այս միջոցին ամէն ոք սկսած է ... լալ։ Ժողովուրդը իր գլխուն վրայ կրած է դագաղը այն թաղը կնոջ որ իր երկու զաւակներովը միասին խեղդուած էր։ Դագաղները հանդիսաւոր թափօրով բազմաթիւ փողոցներէ անցունելէ վերջ, զոհերը տարուած թաղուած են։ Ճամբուն վրայ գամբանականներ խօսուած և յուզիչ տեսարաններ արտասանուած են։ Զոհուած քրիստոնեաներու յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուէր երէկ։

ԹՈՐՓԻԼՆԵՐԸ ԴԻՒՐ ՉԵՆ ՎԵՐՑՈՒԻՐ

Տարտանէլէն «Օսմ. Լօյտ»ի հասած մասնաւոր հեռագիր մը Մայիս 3 թուով կ'ըսէ թէ ընդծովեայ ականներու վերցուելու գործողութիւնները դեռ չեն սկսած, օդին խստութեան պատճառաւ։ Նաւահանգիստի վերատեսչութիւնը յայտարարած է թէ այս օրերուն կարելի չէ զանոնք վերցնել։ Հետեւաբար Պոլսոյ նաւահանգիստը սպասող շոգենաւերը չպիտի կրնան հինգշաբթիէն առաջ մեկնիլ։ Արդէն կը հաւաստուի թէ շոգենաւերու մեկնումին համար պատրաստուած ծրագրին մէջ շատ մը սխալներ եղած են, որոնք պիտի դարմանուին։

«Օսմ. Լօյտ»ի զինուորական թղթակիցը հետեւեալը կը գրէ այդ ականներուն մասին.— Տարտանէլի մէջ դրուած ընդծովեայ թորփիլներուն թիւը 60ի չի յանգիր։ Անոնք մէկէ շատ աւելի կարգերու վրայ զետեղուած են և ոչ թէ երեք կարգերու վրայ, ինչպէս գրուած էր ասկէ առաջ։ Բերլինէն եկած թորփիլները գերմանական են և պայթելու արտասովոր ուժ ունին։ Այս թորփիլներուն զետեղումը դժուարին եղած չէր և կարելի եղաւ գործածուիլ քիչ ատենուան մէջ փորձառու անձանց միջոցաւ։ Բայց վերցումը դժուար է։ Ասիկա աշխատութիւն մըն է որ միմիայն օր ցերեկով կրնայ ըլլալ և ծայրայեղ զգուշաւորութեամբ, որովհետեւ թորփիլները կրնան պայթիլ պզտիկ անզգուշութեան մը հետեւանքով։

Ինչպէս պատկանեալ շրջանակներու մէջ կը հաւաստուի, թորփիլներու վերցուելէն վերջ կարելի ընելու համար նաւարկելի ընել Նեղուցը, առ նուազն ութը օր պէտք է։ Ինչ ինչ պարագաներու մէջ ինչպէս օրինակի համար այժմ, երբ խնդիրը կը դառնայ առեւտրական հաղորդակցութիւնները վերսկսելու անհրաժեշտութեան վրայ, այս ժամանակամիջոցը կրնայ կէս առ կէս զեղչուիլ, աւելցնելով գործաւորներու թիւը և զգուշութեան ամէն կանոնները աչքէ չվրիպեցնելով։ Թորփիլները հետեւեալ կերպով զետեղուած են.— Ջուրին տակ, որոշ խորութեան մը մէջ կը գտնուի ապակիէ խողովակ մը, քիմիական բաղադրութիւն մը պարունակող որ ջուրի չփմանց շարժումներուն ենթարկուելով ծայրայեղ տաքութիւն մը կ'արտայայտէ։ Այս խողովակը ամենապզտիկ բաղխումով մը կը խորտակուի, ջուրով տաքցած զանգուածը հաղորդիչ խողովակի մը միջոցաւ 10 նոր պղնձացիկով լեցուած մետաղէ տնակ մը կայծայի մէջ որ տաքութեան հետեւանքով կը պայթի։ Կայծայն իր կարգին, բռնուած է շղթայով մը որ մինչեւ ծովուն խորը կ'երկարածգուի և որ կէս հակիթաձեւ ու ծովուն խորը թեթեւակի խարսխած մետաղէ խողովակ մարմին մը կը միանայ։ Հասանքին անոնց եկած ջուրի շարժումին հետեւանքով ապակիէ խողովակը և պայթուցիկի կայծայն չորթանակի քան մեծր շառաւիղով ազդեցութիւն մը ունին։ Երբ խնդիր ըլլայ փրկել մի վերցնելու մէջ կը կայանայ, զգուշութեամբ պէտք է վերցնել կէս հակիթաձեւ մարմինը շղթայով մը չխզապատելով զայն։

Այս նկարագրութենէն վերջ կարելի է հետեւցնել թէ Նեղուցին փակումն ու վերաբացումը ձեռքի մէկ շարժումով կարելի չէ որ կատարուի։ Ասիկա որքան բարդ և այնքան վտանգաւոր խաղ մըն է որ չկրնար յաճախակի կատարուիլ։

ՊԷՅՐՈՒԹԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Տարտանէլի առժամեայ փակումին ի վեր Պէյրութի մէջ մտահոգութիւն վերսկսած էր։ Գիշերը փողոցներուն մէջ պաշտպանողներ կը շրջին։ ... ներսերը կը գտնեն և քրիստոնեաներ ալ Լիբանան։ Շաբաթ օրուընէ ի վեր հեռագիր չստացուիր, ինչ որ քմահաճ զրոյցներու տեղի կուտայ։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՀԱՆԴԷՊ ԹՈՒՐՔԻՈՅ

«Մէօն Թիւրք»ի մէջ Ձէլալ Նուրի պէյ խմբագրականով մը խօսելով քաղաքական ընդհանուր կացութեան վրայ, եւրոպական տէրութեանց Թուրքիոյ հանդէպ ստացած զգացումները կը պատկերացնէ հետեւեալ դասակարգութեամբ.—

1. Անգլիա (շատ բարեկամ)
2. Աւստրիահունգարիա (բարեկամ)
3. Ֆրանսա (շատ չէզոք)
4. Գերմանիա (չէզոք)
5. Ռուսիա (չարակամ չէզոք)
6. Իտալիա (թշնամի)

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼ ԻՏԱԼԻՈՅ ՄԷՋ

«Տէյլի Քրօնիքլ»ի Միլանի թղթակիցը կը հեռագրէ իր թերթին թէ պատերազմին երկարաձգումը լըջօրէն կ'զբաղեցնէ քաղաքական շրջանակները, ինչպէս նաեւ վաճառականներն ու արուեստագէտները։ Իտալիոյ զանազան մասերուն մէջ առեւտրական տագնապ մը կը տիրէ։ Հարաւային մասին մէջ արդէն իսկ սով կը տիրէ։ Գործաւորներն ալ գործադուլ հռչակած են։ Իտալիոյ հիւսիսակողմը մեծ միթինկներ կը գումարուին։ Գործաւոր դասակարգը շատ դժգոհ վիճակի մէջ է։ 50,000 գործաւոր անգործ են։ Միլանի մէջ հացին գինը շատ բարձրացած է։ Բազմաթիւ գործարաններ կը գոցուին, ինչ որ պատճառ կ'ըլլայ սնանկութիւններու։ Դրամը հետզհետէ կը նուազի և պանքերը վարկերը դադրեցուցած են։

ՏԱՐՏԱՆԷԼԻ ԲԱՑՈՒՄԸ ԵՒ ԱՆԳԼ. ՄԱՄՈՒԼԸ

Լոնտոնէն հետեւեալը կը հեռագրուի Մայիս 4 թուով.— Կոմս Պէրխթօլտի ճառին նուիրուած «Թայմզ»ի խմբագրականը կ'ըսէ թէ անգլիական կառավարութիւնը փութացած էր առեւտրական զինադադար մը հաստատել իբր առժամեայ միջոց, ապահովելու համար Տարտանէլի բացումը, բայց օսմ. կառավարութիւնը պետական մարդու կորովամտութեամբ և քաջութեամբ, զոր կը գնահատէ Անգլիա, որոնց գոհացում տալ տէրութեանց բարեկամական դիտումներուն աւելի յանդուգն և աւելի լայն ձեւով մը։ «Թայմզ» անդրադառնալով յետոյ կոմս Պէրխթօլտի ճառին այն մասին որով փափաք կը յայտնուէր վերջացած տեսնել իտալեւթուրք պատերազմը, կ'ըսէ թէ ասիկա մե՛ր ալ փափաքն է և դժբաղդաբար չենք կրնար որ մօտալուտ վախճան մը ունենայ ան։ Բ. Դուռը պատասխանած է թէ ո՛չ մէկ օսմ. Դահլիճ պիտի հաւանի Տրիպոլսոյ և Պէնկազիի նահանգներուն օսմ. պետութենէն բաժնուելուն։ Այս պայմաններուն մէջ, կը թուի թէ շատ բան կարելի չպիտի ըլլայ ձեռք ձգել միջնորդութեամբ։

∴ «Տէյլի Քրօնիքլ» ալ կը հրատարակէ խմբագրական մը որուն մէջ բովանդակ պատասխանատուութիւնը կը բեռցնէ Իտալիոյ վրայ, Տարտանէլի փակման առթիւ։ Ոչ մէկ անգլիական Դահլիճ, ինչպէս Սըր Էտուըրտ Կրէյի Դահլիճը, ճնշում պիտի բանեցնէ Թուրքիոյ վրայ։ Առժամեայ ամէն կարգադրութիւն ապարդիւն է։ Միակ միջոցը որ կայ, ճնշելն է Իտալիան Տարտանէլը պատերազմական գործողութեանց թատր չհանդիսացնելու, ինչպէս ճնշեց Աւստրիան Ադրիական եզերքներուն համար։

«Տէյլի Թէլէկրաֆ» ալ ուժի մը կը նկատէ իտալեւթուրք պատերազմը և կ'ըսէ թէ դժուար է ճնշել թէ՛ Իտալիոյ և թէ Թուրքիոյ վրայ։

Կ'ԱՄԲԱՍՏԱՆԵՆՔ

Դրաքօվայի (աւստրիական Բոսնիա) խաղաղութեան բարեկամներու Բօյնէգ ընկերութեան Վարչական Խորհուրդին կողմէ հետեւեալ կոչը ստացած է Անժէլօ Րիզա պէյ.— Կ'ամբաստանենք իտալական կառավարութիւնը՝ խաթարած ըլլալուն համար խաղաղութիւնը։ Կ'ամբաստանենք քաղաքակիրթ աշխարհը։ Կ'ամբաստանենք Իրաւարար Ատեանը, ոչ մէկ ձեռնարկ բրած ըլլալուն համար Տրիպոլսոյ կիներուն և տղոց հանդէպ գործուած անգթութիւններուն մասին։

«Հռոմի մէջ, Պապին մօտ, տեղի պիտի ունենար միջազգային խաղաղութեան համաժողովը։ Հոն է մէջ է որ, թագաւորը, ստորագրեց Թուրքերու դէմ պատերազմը։

«Նոյն իսկ յաղթութեան պարագային, յաղթական փանփառը պիտի անցնէր այրիներուն և որբերուն արցունքներուն մէջտեղէն, և ծնողքները անձկանքներ պիտի կարդային կորսնցուցած ըլլալնուն համար իրենց տղաքն ու ամուսինները։ Տրիպոլսոյ պատերազմը արիւնահեղ արատ մըն է որ ասկէ վերջ պիտի ճնշէ Վիքթօր Էմմանուէլի թագաւորութեան վրայ, ինչպէս և կեանքին վրայ թագուհիին որ բնաւ չ'ազդեր իր ամուսնոյն վրայ, դադրեցնելու համար սուրը որ ոչ կիները կը խնայէ և ոչ ծերերն ու մանուկները։

«Մենք հոս կը կենանք Հռոմի մէջ գումարելի խաղաղութեան համաժողովէն նախամեծար կը համարենք գումարուիլ Պոլսոյ մէջ, ազնիւ խաղաղասէր Անժէլօ Րիզա պէյի սատարութեան տակ։

«Այս, երթանք Պոլիս։ Մենք կը վերջացնենք մեր ցաւագին տրտունջը կոչ ընելով թագուհիին մայրական զգացումներուն։ Երբ իր զաւակը իրմէ բացատրութիւն ուզէ աստուածային այն հրամանին (Տասնաբանեայ պատուիրանք) թէ «չպիտի սպանանես», ի՞նչ պիտի պատասխանէ։

«Եզրակացնելով կը խնդրենք մեր սիրելի ընկերներէն յղել մեզ իրենց անուններն ու հասցէները եթէ համամիտ են մեզի։

Այս կոչին տակ ստորագրած են նաեւ երկու կիներ, Տիկին Սոլօմէ մը Շվաթրովա, պատկեալ Ֆրանսական ակադեմիին և Օր. Մարի տը Սիէտլէքա, Աւանդապետուհի ժողովրդական դպրոցներու ընկերութեան։

ԹՇՆԱՄԻ ՄԱՐՏԱՆԱՒԵՐ
ՌԱՏՈՍԻ ՈՒ ՍԻՄՊԵԳԻԻ ՄԻՋԵՒ ԵՒ ՊՕՏՐՈՒՄԻ ՄՕՏԵՐԸ ՈՒ ԼԵՐՕՍ ԿՂԶԻԻՆ ԱՌՋԵՒ

«Սապահ»ի մասնաւոր տեղեկութեանց համաձայն իտալական զրահաւոր մը, Ռատոսի և Սիմպեգիի միջեւ հանդիպելով Հաճի Տավուտի Զէյմէ գացող «Նիւ Եօրք» անուն շոգենաւին, կեցուցած է զայն և մէջը խուզարկած։ Այս շոգենաւը հինգ տասը ժամ առաջ Սամոսի և Պէնկազիի միջեւ շրջան ըրած ատեն մէկը մեծ և միւսը պզտիկ իտալական երկու նաւերու կողմէ կրկին ձերբակալուած և խուզարկուած էր։ Ձերբակալման և քննութեան պայմանաժամը մէկ ժամ տեւած է և ուղեւորներուն անունները մի առ մի արձանագրուած են։

«Նիւ Եօրք» շոգենաւի ուղեւորներուն ինչպէս նաեւ նաւապետին վկայութեանց նայելով, հաստատուած է թէ մեծ նաւուն մէջ Ասթրօբալիա կղզիին զինւորի ումբի միւսերը և մէկ քանի օսմանեան ոստիկան զինուորներ կը գտնուէին։ Իտալացիք Աստրոպալիա կղզին գրաւած ատեննին, անոնք ալ գերի առած են։

∴ Ապրիլ 11ին, երկու իտալական թորփիլանաւ Կիլիկի նաւահանգիստը գալով քառորդ մը մնալէ վերջ մէկը դէպի Դուլալ ... և միւսն ալ դէպի Պոտրում մեկնած է։

∴ Ապրիլ 20ին երեք իտալական զրահաւոր Պոտրումի նաւահանգիստէն 7 մղոն հեռուէն դէպի Կէօքաբաշ ուղղուած են և իտալական թորփիլանաւ մըն ալ Պոտրումի նաւահանգիստը ժամանած է։

∴ Շաբաթ օր ալ ժամը 4ին (Ը. Թ.) երեք ծխնելոյզով իտալական թորփիլանաւ մը Սթանքէօյի առջեւէն դէպի Կէօքաբաշ մեկնած և միեւնոյն ատեն ալ հանդիպակաց կողմէն ուրիշ թորփիլանաւ մը հակառակ կողմը ուղեւորած է։

∴ Ապրիլ 19ին հինգշաբթի օրը, ժամը 7ին (Ը. Թ.) Լէրոսօ կղզիին Բանտէլի նաւահանգիստը ժամանած է երեք ծխնելոյզով եւրոպական թորփիլանաւ մը, որ ատեն մը հոն մնալէ վերջ դէպի Այ-Մարինա ուղեւորած է և ծովածոց մը կապելով այս նաւահանգիստին մէջ։ Սինտայի եզերքները շրջապատած ու յետոյ Բարթէշի նաւահանգիստը մեկնած է ու դարձեալ նոյն ճամբով վերադառնալով մտած է Կուլոնաչի ծովածոցը։ Կղզիին ժողովուրդը կատարեալ պաղարիւնութեամբ դիտած է այս շարժումները։

«ՎԱՐԷԶԱ»Ի ԹՈՒՂԹԵՐԸ

Իտալական ընկղմած «Վարէզա» զրահաւորին պատկանող թուղթերը որոնք Պոլիս ղրկուած էին վերջին անգամ, թարգմանուելու համար Վարչապետութեան յանձնուեցան ներքին գործոց նախարարութեան կողմէ։

ՏԷՐՈՒԹԵԱՆՑ ՆՈՐ ՁԵՌՆԱՐԿԸ

Տէրութեանց կողմէ խաղաղութեան կնքումին համար կատարուելիք նոր դիմումը տեղի պիտի ունենայ դեսպաններուն գումարումէն վերջ որոնք այս առթիւ իրենց տէրութիւններէն պէտք եղած հրահանգները առած են։ Այս ձեռնարկը միաժամանակ Հռոմի մէջ ալ պիտի կատարուի և պիտի հաղորդուի թէ Եւրոպա ժամ առաջ պատերազմին փափաքող է։

«ՌԷ ՈՒՄՊԷՐԹՕ» ԶՐԱՀԱՒՈՐԸ

Գրած էինք թէ Զուարայի մօտերը փոթորիկին ազդեցութեան հետեւանքով խարակներու զարնուելով ընկղմած է իտալական «Ռէ Ումպէրթօ» զրահաւորը։

«Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ» կ'ըսէ թէ ասիկա հին զրահաւոր մըն էր և իտալական մարտանաւերու ցանկին մէջ նշանակուած է իբր մարզանաւ, յատուկ՝ մեքենավարներու և հնոցպաններու։ Այս զրահաւորը վերջերս Տրիպոլսոյ եզերքներուն կը ծառայէր պաշարման գործողութիւններու։

«ԱՖՐ. ՏՐԻՊՕԼԻՍ» ՕԴԱՆԱՒ

Աֆր. Տրիպոլսոյ մէջ գտնուող սպաներն ու զինուորները և բարձրաստիճան պաշտօնատարները 1321 ոսկի ղրկած են նաւատորմի հանգանակիչ մասնախումբին «Աֆր. Տրիպոլիս» անուն օդանաւ մը գնելու համար։

ԻՏԱԼԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆԵՐՈՒՆ ՏԽՐՈՒԹԻՒՆԸ

«Բատի Ժուռնալ»ի Հռոմի թղթակիցը կը գրէ թէ իտալական խորհրդարանը անձայն և անշշուկ բացուեցաւ։ Կառավարութիւնը յայտարարեց որ թէ՛ պատերազմի և թէ իտալական զինուորութեան վիճակի ինչպէս նաեւ քաղաքական խնդիրներու շուրջ հարցապնդումներ չպիտի կրնայ ընդունիլ և այս մասին պաշտօնէն ներկայացուցած թուղթերն ալ պիտի յետաձգուին։ Խորհրդարանի սրահներուն մէջ բազմութիւնը շատ էր և բուռն վիճաբանութիւն եր ... կ'ունենային։ Կարգ մը երեսփոխաններ «Ինչո՞ւ ինքզինքնիս տկար ցոյց տուինք»ի նման խօսքեր ըրին։ Զինադադարի առաջարկութեան տպաւորութիւն ըրած է երեսփոխաններուն։ որոնք շատ տխուր երեւոյթ մը ունէին։

ՌՈՒՍԻՈՅ ՁԵՌՆԱՐԿԸ

«Թայմզ»ի Բէդերսպուրկի թղթակիցը կ'ըսէ թէ Մ. Սազոնոֆ Եալթա պիտի մեկնի և պիտի աշխատի իտալեւթուրք պատերազմը հարթելու։ Իրաւ թէ ոչ ոք կրնայ բան մը ըսել թէ ինչո՞ւ Ռուսիա կը ջանայ հաշտութիւն կնքել, միայն թէ հարկ է որ ձեռնարկը գաղտնապահ կերպով չկատարուի և բացէ ի բաց Իտալիոյ ի նպաստ վերաբեր ունքներ ցոյց չտրուին։ Եթէ Ռուսիա այս ընթացքով կը մտածէ պարտադրել Թուրքերը հաշտութիւն կնքելու կը սխալի, որովհետեւ ոչ մէկ ազդեցութեան ենթակայ է ան։

ԱՆԳԼԻԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ
ԿԱՐԵՒՈՐ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«Մէնչէսթըր Կարտիըն»ի Լոնտոնի թղթակիցը հետեւեալը կը հեռագրէ իր թերթին.—

Երեսփ. ժողովոյ մէջ երեսփոխան մը հարցուց արտաքին գործոց նախարարին թէ Տարտանէլի փակման հետեւանքով վնասուած վաճառականներուն համար բողոք պիտի բարձրացուի՞ թէ ոչ։ Նախարարին խորհրդականը պատասխանեց։ Կը ցաւինք եղած վնասներուն համար։ Սակայն պատերազմի միջոցին չէզոքները ամէն տեսակ վնասներէ ամբողջովին զերծ պահել ինչպէս նաեւ վնասուածներուն հատուցում տալ կարելի չէ։ Մեր ամբողջ ուժը նուիրած ենք որպէս զի նոր վնասներու չհանդիպին անգլիացի վաճառականները։ Ասկէ աւելի բան մը չեմ կրնար ըսել։

∴ Պատասխանելով նաեւ այն հարցման թէ Իտալիայէն վնասուց հատուցում պիտի պահանջուի՞ Խաթէրն անգլ. Ընկերութեան հեռագրաթելերը խզած ըլլալուն համար, խորհրդականը յայտարարած է թէ նկատի առնուած է Ընկերութեան շահերուն պաշտպանութիւնը և թէ աւելի բան չկրնար ըսել։

ՏԱՐՏԱՆԷԼԻ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒՄԸ
(ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ «ԹԱՆ»Ի)

Օսմ. կառավարութիւնը որոշած է վերաբանալ Տարտանէլը առեւտրական նաւարկութեան առջեւ։ Ընդծովեայ ականները երեք չորս օրէն պիտի վերցուին։ Եթէ պէտք ըլլայ, կայս. կառավարութիւնը իրեն կը վերապահէ Նեղուցը նորէն գոցելու իրաւունքը։

Բ. Դուռը այսպէս չէզոք տէրութեանց շուրջ ապացոյց մը կուտայ բարեհաճութեան և թանկագին ծառայութիւն մը կը մատուցանէ։ Մեծամասնութեամբ ռուսական ապրանքով բեռնաւորուած 350 նաւեր անշարժացած կը գտնուէին Պոլսոյ առջեւ, Արշիպեղագոսի մէջ ալ 160 անգլիական նաւեր կը սպասէին, առանց կարենալու իրենց տեղը հասնիլ։ Թուրք կառավարութիւնը մինչեւ ցարդ յայտ հաւաստիքներ կ'ընծայէր Մ. տը Կիրսի դիտողութեանց որ, ձեռքը թուանշաններով կ'ապացուցանէր այն մեծ կորուստները զորս ունեցած էր Ռուսիա։ Թորփիլներու գիծերը չէին վերցուեր։ Եւ այս պարագան արդարացնելու համար մէջ կը բերուէր զինուորական ծանր կացութիւնը եւ ազգային վտանգի մը վերահասութիւնը։ Ժողովուրդը, կ'աւելցնէին, կառավարութեան հետ էր կատարելապէս։

Տարտանէլի վերաբացումը բնոյթը չունի վտանգելու Թուրքիոյ իրական շահը։ Արդարեւ ռազմագէտներ չերեւիր թէ Քումքալէի ռմբակոծումը Իտալացիներու կողմէ նպատակ ունեցած ըլլայ յարձակողական գործողութիւն մը բանալ Նեղուցին դէմ, բայց միայն նաւաբաժնին գործողութիւնները ծածկել Եգէական ծովու մէջ։ Խնդիրը չէր կայանար Բ. Դուռը ստիպելու մէջ. բայց նպատակը արգիլել էր Օսմանեան թորփիլանաւերը։ Ապահովութեան այս միջոցը դիւրըմբռնելի կը դառնար այն ատեն ուր իտալական փոխադրանաւերը զօրաբաժին մը ցամաք կը հանէին Լէմնոս և հաւանական յարձակում մը փորձէին քանի մը նոր թորփիլահալածներու դէմ որոնք Նեղուցին շարժուն պաշտպաններն են։ Արդէն, Թուրքիա միայն այս թորփիլահալածներուն վրայ կրնայ յոյս դնել, որովհետեւ ընդհանուրին կարծիքն ալ արդէն այն է թէ 1910ին Գերմանիայէն գնուած երկու թորփիլահալածները չեն կրնար նոյնիսկ կռուիլ կէս ժամ իտալական նաւատորմին դէմ։

Ծովային ուժերու այս անհաւասարութիւնը Իտալիոյ համար կ'ստեղծէ այնպիսի առաւելութիւն մը, որմէ շատ դիւրին է օգտուիլ. ինչպէս։ — Ճիշդ ատ է որ ցոյց կուտայ ապրիլ 18ի նաւային գործողութիւնը։ Մինչդեռ Գումգալէն կը ռմբակոծէին, Իտալացիք միեւնոյն ժամանակ նաւեր կը հանէին Հաղոսի և Սամոսի դէմ։ Ասով ցոյց կուտան թէ այդ երկու կղզիները անպաշտպան են, և տակաւ կը բաւեն իրենց յայտարարելու թէ գրաւելու կատարեալ ազատութիւնը զոր կը վայելէին Արշիպեղագոսի մէջ, հետեւանքն էր տկարութիւնը օսմ. նաւատորմին զոր պաշտպանած էին Քաւէ-Զալիի ... Ցոյցին զինուոր նպատակը այս էր։ Միւս կողմէ կը ... երկուքի զգայութիւն մը արթնցնել Պոլսոյ մէջ, Տարտանէլի առջեւ երեւնալով Օսմ. Խորհրդարանին բացման և Սուլթանին գահաճառին արտասանուած օրն իսկ։ Յետոյ Նեղուցին առջեւ իրենց ներկայութիւնը երկարելով, առաւելութիւնը կ'ունենային խաղաղական առեւտրական նաւերը և պատերազմական զօրանենդութիւնը արգիլելու։ Անհասանելի պէտք եղածէն աւելի պատճառներ որոնց կրնան բացատրել իտալական գործողութեան նպատակը, ու մեզ կը մղեն հետեւցնելու թէ այդ գործողութիւնը երբեք նախազգալը չէր Նեղուցին ներս կամ քանի մը ու իշ աւելի ազդու գործողութեան մը։

Ասկէ զատ, Թուրքերը շատ տկար գաղափար մը կազմած ըլլալ կը թուին իրենց ... կացութեան վրայ, երբ կ'ենթադրեն որ Իտալացիք պիտի կրնային Տարտանէլէն անցնիլ, եթէ իրենք ընդծովեայ թորփիլներ դրած չըլլային։ Քում Քալէն Կէլիպօլու, հոնկէ Տարտանէլ ... որպէս վտանգաւոր քիլոմէթր երկարութիւն ունի, և այդ անցքին բովանդակ տարածութեան վրայ լայնութիւնը տեղ տեղ շատ տկար է, 3800 մէթր՝ մասամբ վրայ, Քում Քալէն մինչեւ Սէտտ-Իւլ-Պահր. 2200 մէթր Քիլիտ-Պահրի առջեւ և 000 կամ 8000 մէթր՝ նոր տրամադրուած ... Խոշոր թնդանօթներով օժտուած մարտկոցները կը ծածկեն երկու եզերքները, և այս մարտկոցները դեռ նոր զօրացուած են բազմաթիւ պաշտպանողական միջոցներով, անանկ որ Թուրքերը 700 թնդանօթ ունին այնտեղ։ Յետոյ կայ աւելի քան 40,000 զինուորներէ բաղկացած բանակ մը։ Այս պայմաններուն մէջ, առանց հաշուի զնելու օսմ. ցամաքային թնդանօթներու կռուածելի արժէքը, Տարտանէլէն ներս անցնիլը կը դառնայ շատ լուրջ գործողութիւն մը, որուն յաջողութեան համար անհրաժեշտ են նաւատորմ մը և ցամաք հանուած բանակի մը համախումբ ջանքերը։

Իտալացիք բազմիցս յայտարարեցին թէ այդպիսի նպատակ չունին։ Եւրոպայի զինուորական մամուլը որոշէն մեծամասնութեան կերպով մը կը յայտնէ թէ Իտալացւոց ռազմագիտական շահն իսկ կը պահանջէ որ այդ գործողութենէն զգուշանան։ Այս պայմաններուն մէջ, թորփիլներու զետեղումը թէեւ հասկնալի, բայց ապահովապէս աւելորդ նախազգուշութիւն մըն է։ Եւ կայ դեռ, —քանի որ պատերազմի մէջ խոհեմութեան համար կատարուած ոչինչ անօգուտ է,— այդ նախազգուշական միջոցը կարելի էր գործադրել առանց վնասելու ... չէզոքներու առեւտրական ... Աւար կը սպասէր մանաւանդ Եւրոպայի հանրային կարծիքը, և Թուրքիա իր համարումը առաւելագոյն տեսած եղաւ զայն գոհացնելով։

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԷՆ ԱՌԱՋ
ՉԻՆ ՈՐ ՄԷԿ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆ ՏՐԻՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

«Ժուռնալ»ի Ճերպայի մասնաւոր թղթակիցը հետեւեալը կը հեռագրէ Մայիս 1 թուով.— Ահա թէ ինչ ըսաւ ինծի իտալական սպայ մը մինչեւ Սեպտեմբեր, Տրիպոլսոյ մէջ նոր գործողութեանց անկարելիութեան վրայ.

— Կրնամ հաւաստել ձեզի թէ ոչ մէկ զգայացունց գործողութիւն պիտի կատարուի։ Ճերպայի գրաւումը չկրնար նըկատուիլ իբր կռւոյ վերսկսում։ Երկար ատենէ ի վեր որոշուած էր Իտալացիներուն ցամաք ելնելը Թունուզեան սահմանագլխին մօտ, և միայն յետաձգուած էր մինչեւ գեղեցիկ եղանակը։ Այս գործողութիւնները կատարելով, ասկէ վերջը պիտի սպասենք Եգէական ծովու մէջ իտալական նաւային գործողութեանց արդիւնքին։ Ասիկա չնշանակեր բնականաբար թէ ոչինչ պիտի ընենք, որովհետեւ հոս ամէն ինչ պատրաստ է և եթէ պէտք ըլլայ վաղն իսկ կրնանք քալել դէպի առաջ, բայց պիտի սահմանափակուինք զոնէ մինչեւ Սեպտեմբեր։

Ուրիշ անձնաւորութիւն մը ո՛չ նուազ կարեւորներէն, ինծի տուաւ քանի մը լրացուցիչ տեղեկութիւններ զոր օգտակար կը համարեմ ձեզ հաղորդել.—

— Մեզի համար, կ'ըսէ ինծի այս անձնաւորութիւնը, Լիբիան գրաւուած է բոլորովին, որովհետեւ հաստատապէս գիտենք թէ ներքին բնիկ ժողովուրդը մեր գալուստը կը փափաքի։ Բնիկ պետերը խորապէս կ'ատեն Թուրքերը, և ուրախ պիտի ըլլան ազատած ըլլալու ... բանակային լուծէն։ Թող Թուրքերը ցրուին և վաղը, բոլոր անոնք որ մեզի դէմ զէնք առին, պիտի գան միանալու մեզի։ Ասոր համոզուած ենք։ Մեր տակտիկը պէտք է ըլլայ ուրեմն ստիպել Թուրք-

քնան ճանչնալու մեր յաղթութիւնը։ Այս պայմանով միայն կրնայ խաղաղիլ։

Թուրք բանակատեղիին մէջ իմ գտնուած ատենս, ես ինքս ստուգեցի որ շատ մը Տրիպոլսեցի հարուստներ մտադիր չէին ընդդիմանալու իտալական գրաւման։ Այսպէս, գործողութեանց սկիզբը առաջին անգամ որ իտալական նաւատորմը ներկայացաւ Զուարայի առջեւ, իր գայմագամը Պէն Շապան փութաց հրամանատար Մէհմէտ Մուսայի և առաջարկեց անոր թողուլ որ Իտալացիները խաղաղօրէն իջնեն։ Հրամանատարը բանտարկեց գայմագամը։ Գարիպէն Վէրրի որ Տրիպոլիս ղրկուած էր մասնաւոր պաշտօնով, ուսումնասիրելու արաբներու մտայնութիւնը, ինք ալ եզրակացուցած էր թէ մօղովուրդը նպաստաւոր է իտալական տիրապետութեան և բռնեցաւ անոր համար թէ անձնապահ եղաւ Հոկտ. 26ի կռուոյն մէջ, հայթայթած ըլլալուն համար տեղեկագիր մը։

Ստուգիւ, չիտակ էր ինչ որ կարծած էր արաբներուն մասին։ Բայց հաշուի չէր առած Թուրքերը որոնք գիտցան քանի մը օրուան մէջ իմացրնել անոնց։

Այժմ կացութիւնը փոխուա՞ծ է արդեօք։ Ես կը կարծեմ որ եթէ Թուրքիա բանակցէր Իտալիոյ հետ և իր զօրախումբերը ետ քաշէր Տրիպոլիէն, Արաբները երբէք չպիտի ուզէին մեկնիլ Այս է նաև Թուրքերուն կարծիքը։ Արաբները թոյլ չպիտի տային որ իրենք միայնակ կրեն հետեւանքները ապստամբութեան և պիտի պահանջէին Թուրքերէն չարունակել կռիւր անոնց հետ։

Վերջին դէպքերին, խաղաղութիւնը հաւանական կը թուէր։ Տեղակալ Աէլիմ պէյ Ազիզիէ ղրկուած էր պաշտօնով քաղելու համար սպայակոյտին կարծիքը և ինքն իսկ տեղեկանալու ընդդիմութեան կարելիութեանց մասին։ Կը յիշեմ թէ այս սպան, առաւելին թուրք կառավարութեան հաշտարար մտայնութեան տրամադրութեան տակ, հաշտութիւնը մօտալուտ կը նկատէր. — Պու-Աճիլաթ անցնելով, ըսաւ ինծի, ցոյց տալով թուրք կանոնաւորները, — «Այս զինուորները խելոյն պզտիկ ճամբորդութիւն մը պիտի ընեն Թունուզ»։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

«Թայմզ», հրատարակած ըլլալով վերջին անգամ Մեծ-տէրութեանց կողմէ կատարած փորձումին վրայ. Բ. Դրան պատճէնը, կարտագրենք զայն իր գերազանց չահեկանութեանը և պատմական վաւերաթուղթ մը ըլլալուն համար։

«Թշնամութեանց վերջ մը տրուելու համար ձեռնարկելի միջնորդութեան մը որպիսի պայմաններու մէջ ընդունուելու կարելիութիւնը հասկնալու և տեղեկանալու մասին Մեծ-տէրութեանց կողմէ երկու պատերազմիկ կառավարութեանց. մօտ կատարուած փորձումին ինչ տեսակ բարեկամական և մտերմական զգացումներէ ազդուած ըլլալը կը գնահատուի, եւ անոր արժէքին վեհութիւնը կը ճանչցուի օսմ. կառավարութեան կողմէ և այս առթիւ Մեծ տէրութեանց կողմէ յայտնուած բարեկամական ազգարարութեանց մասին իր խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնէ։

Օսմ. կառավարութիւնը նոյնիսկ թշնամութեան սկսելու և պատերազմի առաջին օրերուն նոյն հիմանց վրայ Մեծ տէրութեանց բարեկամական միջնորդութեան փորձում բրած ըլլալով պարզոյցը տուաւ թէ, ինք որ սատիճան կը գնահատէ մարդասիրական վեհոգի զգացումներն ու խաղաղութիւնը և ընդհանուրին բարօրութիւնը և այս առթիւ Օսմ կառավարութիւնը յայտնեց նաև թէ ներկայ պատերազմը կը հակասէր Օսմ. կառավարութեան ամբողջութիւնը ապահովող դաշնագիրներուն և կը վնասէ երկու պատերազմիկ կառավարութեանց փոխադարձ ճշմարիտ շահերուն, ուստի խնդրեց Մեծ-տէրութիւններէ որպէսզի արգիլեն զայն։

Օսմ. կառավարութիւնը պատերազմի ծագումի միջոցին իր բոլոր ուժովը կ'աշխատէր ներքին զարգացման։ Բարեյրջումի և այս խիստ տագնապալի միջոցին բնականաբար օսմ. կառավարութիւնը ամէնէն աւելի կը բաղձար խաղաղութեան, որուն ինք այնքան պէտքը կ'զգար և ճիշտ այդ պատճառով հաշտարար տրամադրութիւններով օժտուած ըլլալուն մասին ապացոյցներ տուաւ։

Իտալական կառավարութեան այս անակնկալ և անարդար յարձակման դէմ օսմ. կառավարութեան ըզգացած զարմանքը կը գերազանցէր իր բարկութիւնը, զոր ունեցած էր իր ստացած այնքան խոստացումներու ծանուցագրին նկատմամբ. ուստի օսմ. կառավարութիւնը կարծելով որ բոլոր ասոնք սխալ հասկցողութենէ մը ծագում առած են, ջանաց պատրաստել հաշտութեան գետին մը, և սակայն օսմ. կառավարութիւնը այս խաղաղասէր ու հաշտարար տրամադրութեան հրաւիրող այս ընթացքին իտալական կառավարութեան կողմէ ո՛րպիսի ընդունելութեան մը արժանանալը Մեծ տէրութիւնք օսմ. կառավարութենէն ա՛լ աւելի լաւ կրնան գնահատել։

Օսմ. կառավարութիւնը իր այս վերջին ձեռնարկին ալ վերջաւորութեան մը յանգած չըլլալէն և Տրիպոլսոյ մէջ ծագած վերջին դէպքերէն այլեւս ըմբռնեց թէ իրեն համար ա՛լ ընելիք ուրիշ բան չէր մնար այլ եթէ ոչ անմիջապէս պատրաստուիլ և ինքզինքը տկար չի ցուցնելով պաշտպանել իր հողն ու իրաւունքը, գիտնալով հանդերձ թէ ասոր համար հարկ էր նետուիլ երկարատև և արիւնահեղ պատերազմի մը մէջ։

Գալով Իտալիոյ, ինքզինքը անպաշտպան օսմ. նահանգներէն միոյն դէմ զանել կարծելով, նոյնիսկ Տրիպոլսոյ ծովեզերքներուն վրայ իր կատարած զօրահանութիւններու սկզբնաւորութեանը միջոցին Տրիպոլիսը գրաւուած կարծելով պայն Իտալիոյ հետ կցուած հռչակեց և Իտալիա այս կերպ վարուելով բոլոր Եւրոպայի և նոյնիսկ պատմութեան առջև ստանձնած եղաւ ամենամեծ պատասխանատուութիւն մը, և արդէն Իտալիա չատ լաւ գիտէր թէ օսմ. կառավարութենէն անոր անդամներէն միոյն ջլատումը պահանջելը օսմ. կառավարութեան անձնապահութիւնը պահանջել կը նշանակէր։

Այս նահանգներուն գլխուն Իտալիոյ իջեցուցած վայրագ և ազգը հարուածէն ի վեր, նոյն նահանգներուն պաշտպանութեանը համար հոնթափուող օսմանցիներու արեան անմեղութիւնն ու քաջութիւնը նոյնիսկ Իտալացիներու գնահատութեանը արժանացաւ և աւելի եօթը ամիսներ առաջ ցամաք ոտք կոխող իտալական բանակները պաշարուած մնացին իրենց տեղերը։

Անշուշտ Իտալիա այլեւս հասկցած ըլլալու է թէ օսմ. կառավարութեան անդամներէն և կտորներէն միայն անջատումը անկարելիութիւն մըն է և ասիկայ անգամ մը եւս ապացուցուեցաւ ներկայ պատերազմով և այս անկարելիութիւնը ո՛չ Թուրքիոյ մէջ գտնուող կուսակցութեան մը կարողութենէն և ո՛չ ալ տիրող քաղաքականութեան մը գոյութենէն ծագում առած է։ Այս անկարելիութիւնը օսմանցի քաջերուն իրենց հայրենիքը պաշտպանելու ամենատենչի և վեհ զգացումներէն կը ծնի, և ասիկայ այն տեսակ զգացում մըն է որուն հակառակ օսմ. ո՛և է գործիչ չի կրնար հակադրուեիլ օսմ. երկիրներէն ո և է պզտիկ կտոր մը անջատմանը, քանի որ այս ճշմարտութեան և իրողութեան հակառակ ո՛և է արարք օսմ. երկիրներու մէջ տիրող անդորրութեան խանգարմանը պատճառ պիտի ըլլայ և միջազգային յարաբերութեանց մէջ օսմ. կառավարութեան դիրքը ա՛լ աւելի խառնշտփոթ վիճակի մը պիտի մատնէ, ուստի վերոյիշեալ նահանգներու լքումը վիճաբանութեան նիւթ չի կրնար կազմել եւ արդէն այս տեսակ արարք մը Մեծ-տէրութեանց կողմէ հետապնդուող խաղաղասիրական դիւանագիտութեան էական պայմաններուն իսկ կը հակասէ։

Հետեւաբար, եթէ Իտալիա զգայ իր կողմէ յարուցուած խնդրոյն ծանրութիւնը եւ գոյն ժամ առաջ նկատողութեան առնելով չուզէ ետ կենալ մինչև ցարդ յաղթել չի կարողացած այս նահանգներուն կցմանը մասին պնդելէ, այն ատեն Օսմ կառավարութիւնը, այս չարաբաստիկ եւ տխուր կացութեան փրկուելուն համար ո՛և է միջոց պիտի չկրնայ գտնել։ Ուստի, Մեծ Տէրութիւնները կրնան հասկնալ թէ Օսմ. կառավարութիւնը պատասխանատու չէ այն խնդիրներուն համար որոնց տեղի տուած չէ ինք. հետեւաբար, Իտալիոյ կ'իյնայ կացութեան ծանրութիւնը չափել և ըստ այնմ վարուիլ։ Օսմ. կառավարութիւնը զգալով հանդերձ իր խաղաղութեան կարօտիլը, եւ ընդունելով այս մասին Մեծ Տէրութեանց կողմէ կատարուած միջնորդութիւնը, խաղաղութեան կնքման համար անպայման կերպով կ'առաջարկէ որ Տրիպոլիսի և Պէնկազիի վրայ անայլայլ մնան Սուլթանին վեհապետական իրաւունքները. ուստի հարկ է որ Իտալիա ետ կենայ վերոյիշեալ նահանգներէ իրեն կցելէ և զօրքերը ետ քաշէ ժամ առաջ, քանի որ այս կերպով միայն կարելի է վերջ տալ թշնամութեանց։

Բ. Դուռը վստահ և ապահով է թէ Մեծ տէրութիւնք պիտի գնահատեն օսմ. կառավարութեան ընթացքը և պիտի կըրնան համոզուիլ թէ Իտալիոյ վերջերս նոյն իսկ միջնորդութեան պահուն կատարած գործողութիւններն մեր զգացած զգուանքն ու ատելութիւնը դեր մը և ազդեցութիւն մը ունեցած չեն մեր այս կերպ վարմունքին, ուստի ձգելով որ պատերազմիկ կառավարութիւնները իրենք իսկ զգան իրենց այն շահերը, զորս պատերազմին վերջ տալով միայն կրնան ապահովել, անշուշտ ինք թէ Իտալիա պիտի կրնայ համոզում գոյացնել այս մասին և մօտիկ պիտի ընէ մեծ տէրութեանց խորատներուն։

ԷՐԷՅԼԻԻ ԱԾՈՒԽՆԵՐԸ

Պատերազմին հետեւանքով օսմ. կառավարութեան կողմէ ասկէ առաջ որոշում տրուած էր Էրէյլիի ածուխները չորսածել, ի պահանջել հարկին զանոնք գործածելու նպատակաւ. բայց նկատելով որ այս վերջին ատեններս տեղական պէտքերը գոհացնելէ շատ աւելի առատ դիերապիզածուխ կ'արտադրուի։ Նախարարաց Խորհուրդի վերջին որոշումով մը հրահանգ տրուեցաւ ուր որ պէտք է, որպէս զի ըստ առաջնոյն արգելքներ չյարուցուին ածուխները օտար երկիրներ արտածելու համար։

ՓԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

4 1912

	ղրշ
Ֆրանս. Ռանթ	94,40
Օսմ. Միաց.	90,75
Օսմ. Երկաթուղի	207,50
Պանք Օթոման	683,—
Պալիա Գարտալտըն	383,—
Թ րամվայ	54—
Թրամվայ	45

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Փ. ԳԱՅՍԵՐԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԻԼԻՎՐԻԻ ՅՈՅՆԵՐԸ ՊՈՅՔՈԹ Կ'ԸՆԵՆ ՀՐԵԱՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ. — «Օրօր» կը տեղեկանայ թէ Սիլիվրիի մէջ Յոյները պոյքոթ ըրած են Հրեաներու դէմ, որովհետեւ անոնք քուէարկած են Իթթիհատի թեկնածուներուն։ Մեր պաշտօնակիցը, մեզ կը հաւաստեն թէ, կ'ըսէ. Սիլիվրիի Յոյն ռէիսն ու գեղագործը ևս պոյքոթ ըրած են Հրեաներուն դէմ և առաջինը հրեայ հիւանդ չնայիր ու երկրորդն ալ հրեայի գեղ չառներ։ Այս մարդիկը եթէ սիրտ չունին տրամարանութիւն ալ չունին, և չեն գիտեր թէ, կը գրէ «Օրօր», իրենք բաղդարձակապէս չեղող պէտք էր մնացած ըլլային հիւանդութեան և ընտանիքի առջեւ և թէ իրենց համար ոչ հրեայ էին իրենց յիմարները և ոչ ալ յոյն, այլ մերդկային տառապող էակներ։ Հրէից խախամապետը այս առթիւ բողոքած է Յոյներու Պատրիարքարանին որ յառակապէս Սիլիվրի ղրկած է յանձնականգրութիւներու ընդհ. քննիչ Տ. Սօֆրոնեատիսը չափաւորութեան յորդոր կարդալու համար յոյներուն եւ վերահաստատելու բարեւոք յարաբերութիւնները երկու տարրերուն միջեւ։

ՊԱՂՏԱՏ-ՊԱՍՐԱ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ. — Ինչպէս յայտնի է, Պաղտատ-Պասրա գծին մասին Լոնտոնի օսմ. դեսպան Թէվֆիգ փաշայի և Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարար Սըր Էտուար Կրէյի միջեւ տեղի ունեցած բանակցութեանց վերջանալը գրած էինք։ Խնդրոյն մանրամասնութեան մասին օսմանեան տեսակէտը բոլ գեսպանին կողմէ հաղորդուած են Բ. Դրան կառավարութեան։ Թէպէտեւ վիճ տեսակէտներու վերաբերեալ այս խնդրոյն կարեւոր մասերուն շուրջ երկուստեք համաձայնութիւն գոյացած է, բայց ասիկա կարելի պիտի ըլլայ հասկնալ Անգլիոյ պաշտօնական պատասխանով, որ շուտով պիտի մատուցուի Բ. Դրան։ Մինչև չէ այն լուրը թէ Անգլիա ընդունած է հարիւրին 4 մաքսատուրքի դրոծադրութիւնը։ Այս մասին ոչ տեղեկութիւն պիտի առնուի պաշտօնական պատասխանէն։ Շուտով օր Լոնտոնէն նոր վերադարձող Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդական Րէֆիք պէյ վերջապէս այցելելով կարգ մը տեղեկութիւններ տուաւ այս մասին։

ԽԱԽԱՄԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ԳՈՐԾԵՐ. Խախամապետին և Բաղ. Ժողովոյ անդամներուն միջեւ գոյութիւն ունեցող վէճը հարթելու համար, Պետական Խորհրդոյ յանձնուեցաւ Բաղ. Ժողովին անկա՞խ մարմին մը թէ խախամապետին խորհրդական մարմին մը ըլլալը ճշդելու պարագան «Իգթամ», ալ այս առթիւ հետեւեալը կը գրէ. — Խախամապետը նկատած է թէ Բաղ. Ժողովը խորհրդական մարմին մըն է, մինչդեռ այս վերջինը կը պնդէ թէ անկախ է։ Այս վէճը հարթելու գործը յանձնուած է պետական խորհուրդին և քննութեան ալ ձեռնարկուած։

ԱՆՈՒԱՆՈՒՄ. — Բազար Գիւղի գայմագամ Մէհմէտ Հիքմէթ պէյ Գանտէրլի (Իզմիթ) գայմագամ նշանակուեցաւ։ Ջէյ (Թոնի գայմագամ Սապրի պէյ պաշտօնանկ ըլլալով, անոր յաջորդ անուանուեցաւ Պաֆրայի գայմագամ Ճէլալ պէյ։ Նազիլլիի գայմագամ անուանուեցաւ Կէմլէյիկի գայմագամ Մէհմէտ Ալի պէյ, որուն ալ յաջորդեց Պէրամէ պէյ։

ՊՈՒԼԿԱՐ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ 36ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ. — Սօֆիայէն հասած տեղեկութիւններու համաձայն Պուլկարիոյ ամէն կողմը հանդէսներ տեղի ունեցած են Թուրքիոյ դէմ Պուլկար առաջին ըմբոստութեան 36րդ տարեդարձին առթիւ։ Բոլոր եկեղեցիներուն մէջ ալ հոգեհանգստեան արարողութիւններ տեղի ունեցած են ըմբոստական այդ շարժումին միջոցով մեռնողներուն ի յիշատակ։

ՊՈՒԼԿԱՐՈՒՑ ՑԱՐԸ. — Պուլկարիոյ Ցարը մտադիր է այս օրերս դէպի Եւրոպա ճամբորդութիւն մը կատարել։

ԽԸՏՐԷԼԼԷԶ. — Այսօր, Խըտրէլլէզ ըլլալով բոլոր զինուորներուն խնջոյքներ պիտի սարքուին։ Այս առթիւ Մաքրիգիւղ, Վառօդարանին մարգագետնին վրայ զբօսանք պիտի կատարեն օսմ. զինուորները և մրցումներ պիտի կատարուին։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ. — Հասան-գալէի (Կարին) մէջ անցի օր երկրաշարժի զօրաւոր ցնցում մը զգացուած է, առանց սակայն որ և է վնաս պատճառելու։

ՋԻԱՐՇԱԻ. — Մայիսի 23ին և 27ին, Վէլի էֆէնտիի չայիրը տեղի ունենալիք մեծ ձիարշաւներուն համար այժմէն պատրաստութիւններ կը տեսնուին։ Երեք կառուցուելիք բեմերուն տեղերը որոշելու համար Իզզէթ Ֆուատ փաշա և ծովային նախորդ նախարար Մահմուտ Մուխթար փաշա Վէլի էֆէնտի գացին։

Ձիարշաւին օրերը, երկաթուղիի ընկերութիւնը չուխայի գործարանին մօտերը պիտի կեցնէ շոգեկառքերը, ժողովուրդին դիւրութեան համար։ Ծովու ճամբով եկողներուն համար ալ նաւամատոյց մը կը շինուի Զէյթուն պուռնիի գործարանին և չուխայի գործարանին մէջ։ Առաջին ձիարշաւը ուրբաթ օրուան զուգադիպելուն առթիւ Սուլթանն ալ ներկայ պիտի գտնուի։ Առաջին մրցման մէջ առաջնութիւնը շահող ձին 100 ոսկի պիտի առնէ մրցանակ։

ՆԱՀԱՆԳԱՅԻՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ. — Գրած էինք թէ ներքին գործոց նախարարութիւնը նահանգային իշխանութեանց շրջաբերական ղրկած է առժամաբար գործադրելու նահանգային ընդհանուր վարչութեան օրէնքին իրաւասութեան տրամադրութիւնները։ Այս տրամադրութեանց մէջ ըլլալով նաեւ նահանգային ընդհանուր ժողովներու պարագան մասերս պիտի ձեռնարկուի Պոլսոյ կուսակալութեան ընդհ. ժողովի անդամոց ընտրութեան, և ընտրութենէն անմիջապէս վերջ ժողովը պիտի բացուի։

ՍԱՄՈՍԻ ԻՇԽԱՆԱՍՊԱՆՆԵՐԸ ՋԵՐՊԱԿԱԼՈՂՆԵՐՈՒՆ ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆԸ. — Բ. Դուռնէն գրուած էր Իզմիրի կուսակալութեան որպէսզի Սամոսի իշխանը բռնող Հէլլէնահպատակ Աթէնացի Սթավրօ Բարթոսը վիրաւորեալ վիճակի մէջ ձերբակալելու յաջողող ոստիկան-զինուորութեան խմբապետ Ալի Էֆէնտի 5000, և այս առթիւ օժանդակող ոստիկան-զինուորներուն ալ ընդ ամէնը 5000, համագումար 100 000 ղրուշ պիտի վճարուի իբր վարձատրութիւն։ Իզմիրի կուսակալութիւնը վարչապետութեան ուղղեալ պատասխանով մը կ'ըսէ թէ, թէեւ այս անգամ այս գումարը պիտի լճարուի և սակայն լաւ կ'ըլլայ որ ասկէ վերջ այսօրինակ ծառայութիւնները պատուանշաններով վարձատրուին։

ԲՈՍԹ ՑԻ ՎՐԱՅ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ. — Անցեալ Դշ. օր Այատոնպէյն եանխա եկող բօսթան ճամբան յարձակում կրած է հրոսախումբի մը կողմէ։ Երկուստեք ընդհարման հետեւանքով ոստիկան զինուոր մը մեռած եւ ուրիշ մըն ալ վիրաւորուած է։ Ժողովուրդէն և երեւելիներէն ալ երկու հոգի վիրաւորուած են։ Արդէն այս հրոսախումբը վերջերս հրեայ մը լեռ տարած ըլլալուն համար կը հետապնդուէր։

Բ. ԴՐԱՆ ՊԱՇՏՕՆԷԻՑ ԱՄՍԱԹՈՇԱԿԻ ՅԱՒԵԼՈՒՄԸ. — Վարչապետը ընդունած է մասնաւոր յանձնաժողովին տեղեկագիրը որու համաձայն յաւելումներ պիտի ըլլան Բ. Դրան պաշտօնէից ամսականներուն վրայ։

ՄԵՎԼԱՆԶԱՏԷ Րիֆաթ պէյ Թալէաթ պէյի այցելելով շնորհակալութիւն յայտնած է իր ազատարձակուելուն համար։

ԵՐԿՈՒ ԱՆԻՇԽԱՆԱԿԱՆ եղբայրներ Սօֆիա հասած են։ Ոստիկանութիւնը խըստիւ կը հետապնդէ զիրենք։

ԴԺՈԽԱՅԻՆ ՄԵՔԵՆԱՆ. — Ինչպէս գրած էինք, վերջերս, Եգիպտոսէն ծրարուած ղրկուած էին Սօֆիայի «Վոլիա» թերթին տնօրէն Ռուսէֆի, նախկին նախարար Բոնատիէֆի և ուրիշներու որոնց մէջ Հայաստանի պատմութիւնը, անունով գրքի նման ուղարկուած տուփի մը մէջէն դժոխային մեքենայ մը ելած էր։

«Թանին», իր երէկուան թիւով անդրադառնալով այդ խնդրոյն, որուն համար կ'ըսէ թէ մէկ նոր ու սպօրինակ նենգն է Պուլկարիոյ կ'ըրդ մը ծանօթ շրջանակներու մէջ յերիւրուած զրոյցներուն, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ. — Նախ և առաջ սա լսենք որ «Վոլիա», ի «Վէչէրնա բօշթա», ի Տնէվնիկի պէս թերթերուն այս սպօրինակ նենգին մասին յարուցած աղմուկ երբ բոլորն ալ չանթամէջ զատ ուրիշ բան չէն։ Այս թերթերը կ'ըսեն թէ ռումբերը Իթթիհատի կողմէն Եգիպտոսէն ղրկուած են, թէ Իթթիհատը կ'աշխատի Պուլկարիոյ մէջ Ցարը և ազգայնականներ. մահափորձի ենթարկել և թէ վերոյիշեալ դէպքն ալ միայն է այս ծրագրին։ Այս խօսքերուն ո՛ր աստիճան չանթամ ըլլալը ապացուցանելու համար բաւական է փոքր մը բացատրութիւններ տալ. —

Իր շուրջը ժողոված տրամադրիներով ինքզինքը իբր հայրենիքի դիւցազն ցոյց տուող Բնատիէֆ անցեալ տարի Կոզլուճայի կողմերը, Մակեդոնիոյ անունով Պուլկարիայէն իրեններով փրանք դրամ գողնալով անուանի եղող նախկին նախարար մը, աւելի ճիշդ գող մըն է։ Բնատիէֆ իր գողցած փրանկներուն պատիժը քօղելու համար, բանտ մտնելուն առթիւ, ինքզինքը այս կարգի շանթաժներով ազգին առջեւ գրեթէ դիւցազն մը ցոյց տալ ուզած է։ Այսուհանդերձ մենք Պուլկար ազգը այս աստիճան «ապուշ» չնկատելնուս համար կատարելապէս վստահ ենք որ այս բոլոր ջանքերը ի դերեւ պիտի ելլեն։ Բնատիէֆին այս նպատակը չափազանց բացայայտ է որ Իթթիհատը Պուլկարիոյ մէջ խռովութիւն պիտի հանէ, և մահափորձերը պատճառ կարծելով այդ պարագային օսմ. կառավարութեան ալ պատասխանատուութեան բաժին մը հանել ուղղուած բնականաբար Կէշօֆի դահլիճին և օսմ. կառավարութեան միջեւ գոյութիւն ունեցած համաձայնական զգացումներն անձնական չահու տեսակէտով վնասուցներն են։ Հօս, ըսենք նաև թէ՛ եթէ Իթթիհատը Բնատիէֆի նկատումները ունենար և այդպիսի զգացումներ տածէր թէ Բնատիէֆի պէս իր ազգին առջեւ իսկ գող նկատուող մէկը կ'ընտրէր, այլ համոզումի մը հետեւանքով չարժող զինուորականներ կ'ընտրէր։ Կը յուսանք թէ Պուլկարիոյ խելքը գլուխը շրջանակներուն մէջ ոչ մէկ կարեւորութիւն կ'ընծայուի այս յերիւրանքներուն։

ՕՍՄ. ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎ. Օսմ. երեսփոխանները երէկ մասնաճիւղերու մէջ գումարուելով ընտրեցին իրենց ատենապետներն ու քարտուղարներ։ Գ. Րիզ մասնաճիւղին ատենապետ ընտրուեցաւ Պոլսոյ երեսփոխան Շէֆիք պէյ։

ԿՌԻՒ ԵՒ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. — Կիւմիշխանէի (Տրապիզոն) բանտին մէջ գտնուող չորս հինգ զինուորներ փախուստ տուած են, դ սակայն մինչև երեքժամ հեռաւորութեամբ տեղ մը հետապնդուած են ոստիկան զինուորներու կողմէ։ Ճամբան զինուորներուն և բանտարկեալներուն միջև բաղխում մը տեղի ունենալով երկու ժանտարմաներ ծանրապէս վիրաւորուած են։ Զինուորները ձերբակալելու համար զինուորական ուժ ուղղուած է նահանգին կեդրոնէն։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՑԵՐԵԿՈՅԹԸ

Իսկիւ Փօանոքլի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ երէկ Նիկողոսեան վարժարանի չքեղ ցերեկոյթը, գրականութեան և գեղարուեստի հմայիչ ոլորտներու մէջ ամբողջ երկու ժամ օրօրելով ներկաներու հոծ բազմութիւն մը, որ մինչև սրահին «թրիպիւն»ները լեցուցած էր։

Ձայնական ու գործիական երաժշտութեանց հաճելի ընդմիջումներուն մէջէն հետզհետէ դուրս եկան գեղարուեստական աղէկ ընտրուած կտորներ, որոնք լաւագոյն կերպով արտայայտուեցան, դեռահասակ սանուհիներու կողմէ, ամենքն ալ տաղել կամ նուագ արուեստագիտական շնորհալիութեամբ օժտուած։

Օր. Պէատրիս Պօյաճեան՝ արտասանեց Սիամանթօի «Պարը», որուն ցնցող չեչտերուն ունկնդրող հեղինակը, անձամբ իր շնորհակալութիւնը յայտնեց դեռահասակ Օրիորդին, որ այնքան յաջողապէս կրցած էր զինքը արտայայտել։

«Լա Ժէօն Ֆիյ Մօտէրնը» կատակերգութիւնը այնքան ճիւնորէն ներկայացուած, մանաւանդ ֆրանսական հիանալի առոգանութեամբ մը, անգամ մը եւս կրցաւ հաստատել սա իրողութիւնը թէ՝ ֆրանսական հունչը և լեզուն ունենալու համար հարկ չկայ անպատճառ օտար յարկերու տակ բթանալու։

Ցայտագրին առաջին մասը կը վերջանար կենդանի պատկերով մը, ազգային պատմական կեանքէ առնուած. երկու բեմադրութեամբ այդ օրիորդները «Սանդուխտ կոյսը» պատկերացնելով ներկաները փոխադրեցին դէպի բնագաւառի խորքերը դարերու մառախուղին մէջէն, վերապրեցնելով անցեալը՝ իր ամէնէն տամային և ամէնէն իրական փուլերուն մէջ, հիացումի անզուսպ աղաղակներ խլելով։

Երկրորդ մասը սկսաւ ֆրանսերէն մէկ մենախօսութեամբը շնորհալին Օր. Ատրինէ Թէքէեանի, որուն մէջ, ինչպէս իր միւս բոլոր դերերուն, փոքրիկը կը դնէր այնքան հոգի ու տաղանդ որ իրաւամբ հրաշալի արուեստի մը ամէնէն նուրբ ճկնութիւնները չէին աչքողուեր։ Դէմքի, շարժումներու, աչքերու, ձայնի, ա՛յն աստիճան նուրբ ու դիւրաթեք կլորութիւններ, որոնք պարզ զմայլումով մը չէին վերջանար։

Հանդէսին փակը՝ «Գարնան յաղթանակը» վերապահուած էր ամէնէն վերջին։ Գուսաներգութիւն մըն էր ան, ակնապարար հանդիսագրութեամբ։ Բոլոր այդ շնորհալի օրիորդները՝ գարունը խորհրդանշող՝ փոխակերպուած էին մէյմէկ սիրալի պարիկներու, որ երաժշտութեան ծփուն օրօրումներով իրենց մարմը կը մզուէր ձմեռին դէմ, որ ձիւնի հատիկներու տակ ընկճուած՝ իր սանձարձակ ներկայութիւնը բերանփոխի պատրանքը կը բերէր։

Հանդէսին իրենց մասնակցութիւնը կը բերէին վարժարանի ուսուցիչներէն Մ. Մանաս և Ա. Սինանեան էֆէնտի, դաշնակի և ջութակի ընկերակցութեամբ։ Իրենց մեներգներուն մէջ հիանալի յաջողութիւն մը ունէին Օր. Սիրանոյշ Մէքճիմէքեան և Օր. Սրբուհի Հալէպլեան, առաջինը իր գարնան Թաղուհիի վայելուչ դիրքին, երկրորդը՝ ձմրան ներկայացուցիչի իր խրոխտ դերին մէջ։

Այս փոփոխուն յայտագրով ցերեկոյթը վերջացող եղանակին մէջ սարքուածներուն հաւանաբար ամէնէն յաջողածն եղաւ, թէ արուեստագիտական և թէ բարոյական տեսակէտով։

Չասոյթը պիտի յատկացուի վարժարանին մատենադարանին ճոխացման։

Ներկաները խանդավառ շնորհաւորութեամբ դրեթէ ակամայ կը բաժնուէին սրահէն, իրենց հետ տանելով գեղեցիկ վայելքի մը ամբողջ տպաւորութիւնը։

⁂ Երէկ հրապարակ ելաւ նաեւ Նիկողոսեան վարժարանի հրատարակութիւնը եղող «Փնթակ» ամսաթերթին առաջին թիւը հրահանգիչ բովանդակութեամբ և գծրագրականներու յատուկ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

35ՐԴ ՅՕԴՈՒԱԾԸ

Նախարարաց Խորհուրդը երէկ նիստ գումարեց Բ. Դրան մէջ և զբաղեցաւ գիւղատրարար պատերազմի և Սահմանադրութեան 35րդ յօդուածի նշանաւոր հարցերով։ Խորհրդակցութիւններ կատարուած են թէ այս անգամ ինչ ձեւով պէտք է Խորհրդարանի ներկայացնել 35րդ յօդուածի բարեփոխման առաջարկը։

ՀՌՈԴՈՍԻ ՌՄԲԱԿՈԾՈՒՄԸ

ԻՏԱԼԱՑԻ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐ ՑԱՄԱՔ ԿԵԼԼԵՆ

Երէկ իրիկուն Բ. Դուռ հասած հեռագիր մը տեղեկութիւն կու տայ թէ իտալական նաւատորմը ռմբակոծեց Հռոդոսը և նոն իսկ անկէ 17—18 քիլօմէթր հեռաւորութեամբ գտնուող Լադոնիա անուն կղզին զինուոր ցամաք հանած է։ Արդէն չարաթ գիշեր իտալական նաւատորմին Բ. նաւաբաժինը 3000 զինուորներու ադ կղզները ուղղուած էր. Նախարարաց Խորհուրդը իր երէկի նիստին մէջ կարդաց այս մասին հասած հեռագիրները և անհրաժեշտ խորհրդակցութիւններ կատարեց։

⁂ «Թանին», իր այսօրուան նիստին մէջ խօսելով Հռոդոսի ռմբակոծումին վրայ, կ'ըսէ թէ Իտալացիք համոզուած ըլլալով հանդերձ թէ ոչ միայն Հռոդոսի այլեւ Միջերկրականի բոլոր կղզիներուն գրաւումը ոչ մէկ կերպով պիտի փութացնէ պատերազմին վերջաւորութիւնը, ընտիրուած է այդպիսի գործողութեանց ձեռնարկել, որպէս զի դոհացում տայ իր ժողովուրդին որ դժգոհ է իր կառավարութեան անյաջողութիւններէն։ Ադ կղզիները ոչ մէկ առեն Իտալիա պիտի մնան. Նոյն իսկ երբ ենթադրենք թէ Ափրո Տրիպոլիսը կարենան գրաւել, պիտի ստիպուին կղզիները պարպել իրենց զինուորներէն։ Այս ռմբակոծումը ներր մեզի յուզած չեն պատճառեր, ընդհակառակը դոհ պիտի մնայինք եթէ ամբողջ կղզիները գրաւէին. Վասողը իրենք պիտի ըլլան։

⁂ «Ժուռնալ տ'Իթալի» կը գրէ թէ Իտալիան գրաւած պիտի պահէ Միջերկրականի կղզիները մինչև այն օրը որ Թուրքիա իր զինուորները ետ պիտի քաշէ Տրիպոլսէն։ Վերջին լուրերու համաձայն Իտալիա որոշած է ամենավերջին պարագային միայն ռմբակոծել Սելանիկն ու Իզմիրը։ Իսկ Տարտանէլը կրկին ռմբակոծել իր միտքէն չանցնիր առայժմ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԴԵՍՊԱՆԻՆ ՄԵԿՆՈՒՄԻՆ ՇՈՒՐՋ

Մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայուի գերման դեսպանին անկարծական մեկնումին, նոյնիսկ սա մասին այլ ընդ այլոյ զրոյցներ մէջտեղ ելած են։ Այս առթիւ «Թանին» խօսելով այդ մեկնումին մասին հետեւեալ տողերը կը գրէ. — Գերման դեսպան Մ. Մարշալ Վիլհէլմ Թագաւորէն առած ստիպողական մէկ հրամանին վրայ է որ մեկնեցաւ Պերլին։ Հոն քիչ մը ատեն մնալէ յետոյ Քորֆուի ճամբով Պարլարուհէ պիտի երթա, որ պիտի տեսակցի Կայսեր հետ։

⁂ «Ալկէմայնէ Զայթունկ» կը գրէ թէ որոշած է Մ. Մարշալը Լոնտոնի դեսպան կարգել՝ ինչ որ կ'աւելցնէ, նշան մըն է թէ գերման դիւանագիտական շրջանակները կ'ուզեն համաձայնութիւն մը գոյացնել Անգլիոյ հետ։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱՆԱՒԵՐ ՄԵՐՄԵՐԵՍԻ ԱՌՋԵՒ

Անցի գիշեր, Մէրմէրիսի առջև գարձեալ իտալական մարտանաւեր տեսնուած են, որոնք պահ մը չորս կողմը լուսաւորած են իրենց ռըֆլէքթէօռներով։

«ՎԱՌԸՔԸ»Ի ԹՈՒՂԹԵՐԸ

Արտաքին գործոց նախարարութեան մէջ երէկ քննուիլ սկսան «Վառըքը»ի թուղթերը որոնք ինչպէս յայտնի է Սելանիկէն բերուած էին։

«ՄՈՒՐՃ»Ի ԴԱԴԱՐՈՒՄ

Մամլոյ վերատեսչութենէն հետեւեալը հաղորդուած է «Մուրճ»ի տնօրէնութեան. —

Ձեր տնօրէնութեան տակ գտնուող «Մուրճ» լրագրին 21 ապրիլ 328 թուակիր համարին մէջ «Հաւատքը Մեռցնողներ» խորագրին տակ հրատարակուած յօդուածը միտքերը յուզող հանգամանք ունենալուն պատճառաւ Պատերազմական Ատեանի կողմէ որոշուեցաւ ձեր թերթին հրատարակութիւնը դադրեցնել և ձեր մասին ալ դատական հետապնդում կատարել։ Հետեւաբար վաղուընէ սկսեալ ձեր թերթին հրատարակութիւնը դադրեցուցած է։

22 Ապրիլ 328 (Կնիք մամլոյ Վերատեսչութեան)

⁂ Յունարէն «Նէա Փաթրիս» թերթն ալ իր Ապրիլ 15 թուակիր համարով միտքերը յուզող յօդուած մը հրատարակած ըլլալուն պատճառով, դադարման դատապարտուեցաւ Պատերազմական Ատեանին կողմէ։

⁂ Յունարէն «Փօքրօրիդօս» թերթը, որ ասկէ առաջ դադրեցուցած էր, արտոնուեցաւ վերստին հրատարակուիլ։

ԼԷՕՆ ԳԱՀՈՒՆ

ԵԷՆԻՉԷՐԻ ՀԱՍԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Բ.

ՄԱՄԼՈՒՔՆԵՐԸ

Ես ամէնէն առաջ իմ չավուշիս գացի. չորս ծայրը կապուած ծրարը տուի.

— Ա՛ռ, աղա՛ս, ահա ինէ ուզած ճաչդ. սա մնձեռնոցն ալ առ, քեզի չհամար է։

Յետոյ գացի կարգս մտայ, Մէհմէտին քովը, որ նոր կօշիկներ հագած սազ մըն ալ ունէր հետը։ Միայն ես աւար չէի առած, բացի Քարա Ալիէն, որ կողոպուտի չէր ելած։

Րէիսը դրօշը բարձրացնել տուաւ, Թմբուկը զարկաւ, և մենք սկսանք Պեյլանի լեռնէն վար իջնել դէպի Արեւելք։ Ազապները քովերնուս, աքընճիները առջնուս, ճամբայ ինկանք։ Մութը կոխեր էր երբ լերան ստորոտը հասանք առուակի մը քով, որ ձմեռ ատեն աւելի մեծ ըլլալու էր։ Հազիւ քանի մը խրճիթներ կ՚երեւային բաւական հասակէկ, որոնց էտեւէն հրդեհ մը կ՚երեւար։ Աքընճիները կրակի տուեր էին մէկ քանի տնակներ, ուրկէ վրանէն զէնք պարպուեր էր։

Աստղերու լոյսով, տեսանք երեք չորս կողոպտուած գիւղեր, մեռած ուղտի մը քովը։ Տունէ դուրս ելող երկու գիւղացիներ մեզի ըսին որ Ջուրին եզերքը գտնուող խոշոր չէնքը Տիարպէքիրի պանդոկ կը կոչուի և թէ գիւղակն ալ այդ անունը կը կրէ։ Պանդոկը իջանք քիչ մը չոր յարդ և գարի կար միայն։

Դեռ աքընճիներուն ձգած կրակը կը վառէր։

Առտուան աղօթքէն ժամ մը առաջ իմ պահակի պաշտօնս էր։ Արեւը ծագած էր արդէն երբ խումբեր սկսան ամէն կողմէ հաւաքուիլ։

Մինչեւ գիշեր քարոտ ճամբայէ մը քալեցինք, աջ ու ձախ ճամբան երբեմն ծառերու կը հանդիպէինք։ Գիւղերու մէջ տնակներ կային, փուչով եղերուած ցանկապատերով. բոլոր դուռները բաց էին. մարդ մարդասանկ չկար մէջտեղը. միայն խոշոր շուներ կատաղի կերպով կը հաչէին մեր անցքին վրայ։ Գիւղ մը կրակ կար նորէն. աքընճիները մեզի ըսին որ, այդ գիւղին բնակիչները Գիւրտեր ըլլալով մօտենալնիս տեսնելնուն իրենք կրակի տուեր էին։

Գիշերը բացօդեայ անցուցինք, մօտը գիւղին ուր մեր ձեծերը իջեր էին, ջերմուկի մը մօտ, ուր երկու գերեզման և քանի մը ուռիներ կային։ Թիւրքմէններու գիւղ մըն էր. իրենց պետը ընդ առաջ եկած եկած էր Նորին Վսեմութեան հլութիւն յայտնելու և ծառայութիւններ մատուցանելու համար. սակայն, մենք հեռու ըլլալնուս զինքը չտեսանք։ Այս գիւղը իրենայեցինք։ Հոն մտնողները աղէկ միս կերան, ալիւր, հաւ նաեւ սեխ, մենք բան մը չկրցանք գտնել. միայն գիշերը մեզի առանց իւղի խաշած բրինձ մը տուին։ Գիշերէնուս միջոցին, երկու կառափնատներ կանգնեցին, ուրկէ երկու ազապներ կախուեցան։ Մեր հրամանատարը մեզի դառնալով պատուիրեց որ հանդարտ կենանք, և երդում ըրաւ որ բանակէն հեռացողը կախել պիտի տայ։

Հետեւեալ առտուն ճամբայ ելանք։

Երկու ժամ վերջը, ժեռուտ լեռնագագաթ մը հասանք, որ միւս գագաթներէն ձորով մը բաժնուած էր. մենէ քանի մը հարիւր քայլ առաջ, երկու երեք հարիւր աքընճիներ այդ բարձրութիններէն կը ցատքէին անկարգութեամբ, խումբ մըն ալ ձորին մէջէն ելաւ և դէպի ձախ սկըսան յառաջանալ անկարգօրէն։

Հրամանատարը անմիջապէս նշան ըրաւ, պէօլիւքը քիչ մը կանգ առաւ և պատերազմի պատրաստուեցաւ։ Աքընճիները մենէ մէկ երկու հարիւր քայլ առաջ անցեր էին, և հոս հոն վազվզելով անձագին փոշի կը հանէին, աչքերնուս ծածկելով ամէն բան։ Յետոյ, իրենց ետեւի կողմէն, փոշիի ամպէն շատ վեր, գագաթներուն վրայ միբռւմրներու խումբ մը խուժեց. կապոյտ երկինքին մօտ՝ մարդիկն ու իրենց ձիերը սեւ սեւ կ՚երեւային. ժայռերն ի վար իջնելնուն ատեն արեւը զէնքերնուն կը լուսաւորէ, և գոյնզգոյն կ՚երեւային, իրենց զրահներուն փայլը կ՚արգիլէր զիրենք զննել տեսնելէ. ակնթարթի մը միջոցին լեցուեցան և մեր վրայ կ՚արշաւէին։

— Աղէկ դիրք բռնեցէք, տղա՛քս, պոռաց չավուշը. ահա Մամլուքները։

Մահմուտ րէիսը ձիուն վրայէն կաս կարմիր կարեցաւ։

Մամլուքները չորս մասի բաժնուած լեռնէն վար կ՚իջնէին։

Մեր րէիսը բոլոր ուժովը իր սուրը քաշեց, դէպ ի վեր բարձրացուց և անոր ծայրովը թշնամին ցուցնելէն, ձին վազցուց։ Անմիջապէս մենք ալ ետեւէն։

— Շո՛ւտ, եօլտաշներ, չո՛ւտ, չո՛ւտ, պոռաց մեր չավուշը, վար. չիջած երթանք զանոնք նեղ տեղը բռնենք, առա՛ջ, եօլտաշներ, օ՛ն առաջ։

Այս անգամ հասկցայ. ամէնքս ալ հասկցանք որ երթալ Մամլուքները նեղը բերելով իրենց անկարգութենէն օգտուիլ պէտք է եղեր։

Մօտեցանք։ Այնքա կրնայինք զանոնք տեսնել առանց արգելքի։ Երես երեսի մեր պէօլիւկին հաւասար էին, իսկ խորութիւնին շատ աւելի էր։ Առնոք չքեղ ձիեր ունէին, իրենք ալ մետաքսէ և թաւիշէ ոսկեթել հագուստներ հագուած էին. ոմանք մորուքով, ոմանք դեռ անպեխ, ճոխ վերտազրահներով, և ոսկեզօծ պարղեղէններով։ Ոմանք նոյն իսկ խլէմներու չափ խոշոր փաթթոցներ կապած էին։ Իրենց զէնքերուն վրայէն ամենաչքեղ զգեստներ կը կրէին, բոլորովին առեղնագործուած, իրենց մէջ շարժում կը կատարուէր և այդ շարժումէն հագուստները կը փայլէին։

(28) Թարգմ. ՀԱՅԿԱՆՈՅՇ ՄԱՌՔ

ՄԻ ԱՆՏԵՍԷՔ

ՇԱՊԻՐՕԿՐԱՖ ԱՆՈՒՆ ԳՈՐԾԻՔԸ

Շափիրօկրաֆ մեքենայով տասը վայրկեանի մէջ կարելի է 150 ընդօրինակութիւններ ընել ո՛ և է տեսակ գրութենէ մը։ Գինն է 175 դրուշ։

Աւելորդ է ըսել թէ Շափիրօկրաֆը անհրաժեշտ գործիք մըն է բոլոր այն վաճառականներուն, դպրոցականներուն, բանախօսներուն որոնք կ՚ուզեն ժամանակի մեծ խնայողութիւնով մը ամենաարագ կերպով ընդօրինակել իրենց գրութիւնները։

Անոնք որոնք կ՚ուզեն մանրամասնութիւններ ստանալ Շափիրօկրաֆի մասին, թող դիմեն հետեւեալ հասցէին. —

Պոլիս, Զինճէք Բազար փողոց, Գուրբ Գահվէճի խանին մէջ 20-24 թիւ, Ապրահամ Շէմթօփ որդւոց սենեակը։

Գաթալօկները ձրիաբար կը ղրկուին բոլոր փափաքողներուն։ 3–10

ԱՌԱՋԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՁՐԻ

ՏՈՔԹՕՐ ԳԱՌՍԼՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԱԲՐՕՏԻԲԵԱՆ ԵՒ ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՑ

ԱԽՏԵՐՈՒ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄԸ

Ծննդական և աբբռաիթեան գործարաններու հիւանդութեանց մասնագէտ բժշկ Տօքթ. Գառլօ Յակոբեան գիտական վերջին նորութեանց շնորհիւ առանց ցաւ պատճառելու ենթակային հիմնապէս կը բժշկէ ֆրանկախտը, հին և նոր ջերմամիզութիւնը, առնական անկարողութիւնը և սերմնահոսութիւնը, ինչպէս նաև երկու սեռի վերաբերեալ աբրոթիտեան և ծննդական հիւանդութեանց ամէն տեսակները և կանանց արգանդային հիւանդութիւնները։

Ամէն օր, կէս օրէն վերջ, բացի կիրակի օրէն կը գտնուի Պահճէ-Գաբու, չաքարավաճառ Հաճի Պէքիրի անկիւնը, թիւ 18, Մէրամէթճեան-Պիանքի դեղարանը։

Ուրբաթ օրերը ձրի

ՏՕՔԹԷՕՐ Հ. ԻՆԿԻԼԻՋԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Ծննդամիզական և վէնէրական հիւանդութեանց

Գիտական ամենավերջին մէթոտներով կը դարմանէ հին և նոր ջերմամիզութիւնը, դժուարամիզութիւնը, սերմնահոսութիւնը, նոյնպէս միզամանի, երիկամունքի և Բրօսթատի հիւանդութիւնները։ Իսկ Ֆրանկախտի ամէն տեսակները կարճ ժամանակի մէջ հիմնովին կը բուժէ. Հիւանդ կ՚ընդունի, բացի կիրակիէ, ամէն օր Պահճէ Գաբու, Պօղաչաճիին դէմ, Սթանպօլ խան, թիւ 8, իր մասնաւոր դարմանատան մէջ։

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐԵՐԸ ՁՐԻ

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ

Մասնաճիւղ Ղալաթիոյ. — Քամանտօխան։

Պոլսոյ գործակալութիւն. Գաթըրճըօղլու բաստժին դիմաց Աշիր էֆ. Բիւթիւպհանէ փողոց։

Պոլսոյ գործակալութիւնը, Ղալաթիոյ մասնաճիւղին նման, կը կատարէ Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններ։

Գործակալութիւնը կը կատարէ նաեւ գանձումներ Թուրքիոյ բոլոր գաւառներուն ինչպէս և արտասահմանի համար։

ՏՈՔԹ Տ. ՃԷՔԱԻՐԼԵԱՆ

Բարիզէն վկայեալ մասնագէտ ջղային եւ մտային հիւանդութեանց

Կը դարմանէ ամենավերջին դրութեամբ և ելեկտրաբուժութեամբ կաթուածները, gdaralysies), մէնէնժիդը (ménegite) իր տեսակները զանազանելով, ջղային ցաւերը, nevralgie faciales և nevralies siatiques, ինչպէս ձեռքի դողդղալը, սրտի բաբախումը, ջղային քըրտինքը, ջղային գիրութիւնը եւ ջղային նիհարութիւնը, տղայոց միշերային միզադնացութիւնը, սերմնահոսութիւնը, առնական անկարողութիւնը, կը դարմանէ ուսնոտութիւնը՝ Բրոֆ. Շարքօյի դրութեամբ, ցնցապարը (chorée) եւ զանազան ջղային եւ մտային վիզութիւնք։

Կը գտնուի ամէն օր, բացի կիրակիէ, առաուընէ մինչեւ երեկոյ Սիրքէճի կայարանի ելքի դրան կից իր մասնաւոր դարմանատունը։

ՏՈՔԹ. ԹԱՇՃԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԱՐՏԱՔԻՆ, ԾՆՆԴԱՄԻԶԱԿԱՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԱԽՏԵՐՈՒ

Նախկին Օգնական ուսուցիչ Օսմ. Բժշկ. Համալսարանի

Գիտական ամենավերջին մէթոտներով կարճ ժամանակի մէջ կը դարմանէ ամէն տեսակ մորթային, ծննդամիզական և կանանց ախտերը, ջերմամիզութիւն երիկամներու, միզամանի եւ այլ հիւանդութիւնները, ելեկտրաբուժութեամբ՝ սերմնահոսութիւնը, անկարողութիւնը, երադափորձութիւնը. — (606)ի ՍԱԼՎԱՐՍԱՆԻ ՆԵՐԱՐԿՈՒՄՆԵՐՈՎ ԵՒ ԱՅԼ ՄԻՋՈՑՆԵՐՈՎ ՖՐԱՆԿԱԽՏԻ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ. մէզի, արեան, խուխի, քիմիական և մանրէաբանական քննութիւն։ Դարմանատունն է Պայազիտ, փօսթահանէին դէմ Սինէմեան դեղարան ամէն օր, կէս օրէն վերջ և երեկոները Գում Գաբու, Լ. Պետրոսեան դեղարանը։

ԱՂՔԱՏՆԵՐԸ ՁՐԻ

ՄԵՐ ՑԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԱՒԵՏԻՍ

ՆՈՐ ԽԻՒՍ

Մօհամմէտ Ալի պէյի կողմէն հնարուած և Արքունի նախկին դեղագործ Եվրէնիտիի միջոցաւ պատրաստուած համբաւաւոր ԱՆԻՍՕՆԻ ԽԻՒՍԸ Պահճէ Գաբու, Գասապեան դեղարանը և Ենի Ճամի, Մօհամմէտ Քեազիմ պէյի դեղի մթերանոցը, ինչպէս նաև բոլոր դեղարանները եւ մթերանոցները կը վաճառուին։ Պոլսոյ մէջ գինն է 5 դրուշ։

ՕՍՄ. ԱՌԵՒՏՐ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

شركت تجارية عثمانيه

SOCIÉTÉ COMMERCIALE OTTOMANE

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 100,000 ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՈՍԿԻ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՅ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐԸ ԲԱՑ ԵՆ ԱՌԺԱՄԵԱՅ ԿԵՐՊՈՎ

ՍԹԱՄՊՕՒԼ, ԳԱԹԸՐՃԸՕՂԼՈՒ ԽԱՆ

Հաւկաթն սոյն դրամական հաստատութիւնը կ՚ընէ փոխառութիւններ, առեւտրական տոմսերու, մուրհակներու, փոխանակագիրներու, բաժնեթուղթերու, պարտաթուղթերու, ապրանքներու և բեռնագիրներու վրայ։

Կուտայ չէքեր, վարկագիրներ, փոխանակագիրներ և հեռագրական վճարում, հրամաններ, ինչպէս Թուրքիոյ նոյնպէս աշխարհիս բոլոր մասերուն վրայ։

Կը գնէ և կը ծախէ ամէն տեսակ բաժնեթուղթեր և պարտաթուղթեր թէ՛ մեր և թէ բոլոր օտար հրապարակներու վրայ, ինչպէս և օտար դրամներ։

Կը գանձէ եւ կը զեղչէ առեւտրական տոմսեր, մուրհակներ, փոխանակագիրներ, բաժնեթուղթեր և կտրօններ։

Կ՚ընդունի դրամական աւանդներ նպաստաւոր պայմաններով։

Դրամատունս հաստատած է առեւտրական տեղեկութիւններու համար լաւագոյն կերպով կազմակերպուած սպասարկութիւն։

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

Խնայողութիւնը մեր համայնքին մէջ քաջալերելու համար կ՚ընդունի 25 դրուշէն սկսելով գումարներ

Դրամատունս կը կատարէ նաև թէ՛ իր հաշւոյն, թէ՛ մասնակցութեամբ և թէ ուրիշներու հաշւոյն ամէն տեսակ արդիւնաբերութիւններու և ապրանքներու գնում վաճառում, փոխանակութիւն, ներածում և արտածում։

Կ՚ընդունի ներկայացուցչութիւն թէ՛ տեղական և թէ օտար տուներու։

Կը կազմէ առեւտրական և ճարտարարուեստական ընկերութիւններ և կը մասնակցի անոնց։ Կ՚ընէ հանրօգուտ շինութեանց վերաբերեալ ամէն տեսակ ձեռնարկութիւններ։

ԷՕՔՍԻՐԷՆԼԷՐԷ

ԳԱԹՐԱՆ ՀԱԳԳԸ ԷՔՐԷՄ

Էվրօբատան կէլէն գաթրան սուլարընըն քեաֆֆէսինէ էզհէր ճիհէթ միւրաճճահ վէ լաթիֆ օլուպ, միյտէյի գաթիէն պօզմազ։

Մէչհուր օսմանլը վէ էճնէպի թապիպլէրին մազհարը թագտիրի օլտուղը կիպի, էզճիւմլէ միւթէվէֆֆա տօքթ. Խօրասանճեան էֆէնտին թագտիրնամէսիյլէ րիւճհանիյէթի թասդիգ վէ Մէքթէպը Թըպպիյէի Շահանէ տախի թաստիգ էյլէմիշ տիր։ Պրիւքսէլ սէրկիսինտէն ալթուն վէ կիւմիւշ մետալեայա նայիլ օլտուղը կիպի, Պրուսա սէրկիսինտէն տէ ալթուն մետալեայա նայիլ օլմուշ տըր։

Իշիլէճէք սու տէրունինէ պիր գահվէ գաշըղը աթըլտըգտա, պուլաշըգ խաստալըգլարտան վըգայէ վէ մուհաֆազա իտէր։

Կէօյիւս նէզլէլէրինէ, եօքսիւրիւքլէրէ, էնֆլուէնզայա, պրօնշիթլէրէ, նէֆէս տարլըղընա, վէրէմին պաշլանկըճլարընա, տէրի խաստալըգլարընա և իտիար եօլու րահաթսըզլըղընա ֆաիտէպախշ տըր։

Սթամպօլտա մէշհուր աէբօ վէ էճզախանէլէրտէ պուլունըր։

Ումումի տէբօսը եէնի Բօսթանեանէ գարշըլարընտա օմանըք էճզաի թըպպիյէ տէբօսը տըր։

Սթանպօլտա ֆիյաթը 5 ղրուշ տըր։

ՔԱՐԼԸՄԱՆ

3 ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ, ԲԵՐԱ

ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐՈՅԹՆԵՐՈՒ ԳԱՐՆԱՆ ԱՌԹԻՒ

	ՂՐՇ.
Գօսթիւմ Թայեօր քէթէն ամէն գոյնէ	80
» » անգլ. կերպասէ	100
Հագուստներ վուալէ բոլնէզնի ձեւով	80
» բուրդ մուսլինէ » »	125
Գաշ բուսինա քէթէն ամէն գոյնէ	45
» » Բօպլին կերպասէ	130
Պլուզներ պաթիսթէ գունաւոր	14
» » ֆիսթօյ և փողկապով	20
» ճերմակ վուալէ	20
» բոնժէ սանթէլով զարդարուն	30
» միմիայն սանթէլով	30
» մետաքս բէժըրնէ կերպասներ	54
Շրջազգեստ քէթէն վերջին նորոյթ	30
» ալբակէ սեւ և գունաւոր	60
» անգլիական կերպասէ	47
» չայազէ սեւ և գունաւոր	45
Ներքնազգեստ գծաւոր քէթէն	12
» ալբակէ ամէն գոյնէ	18

	ՂՐՇ.
Ներքնազգեստ սատաքրօ կերպասէ	80
» լիպերթին կերպասէ ամէն գոյնէ	35
» պաթիսթէ սանթ. զարդարուն	15
Բօրսաժներ » »	4
Հովանոցներ կէս մետաք. վերջին գոյներ	30
» » » » »	45
» » » դեղեցիկ կոթով	50
Աղջկան հագուստներ գծաւոր քէթէն	18
» » ճերմակ պաթիսթէ	35
Տղոց » քէթէնէ	25
» » գծաւոր քէթէնէ	30
» » չայազէ ծովային ձեւ	50
» վերարկու »	30
Բօրսէներ վերջին ձեւ	27
Այրերու շապիկներ ճերմակ պասթայով	20
Գիշերանոցներ աղէկ խասայէ	17
Անդրավարտիկներ ֆրանսական բաղէ	12
Թաշկինակներ կնոջ համար պաթիսթէ մարքայով տուզինան	22

	ՂՐՇ.
Թաշկինակներ կնոջ հմ. մարքով քէթ.	50
» այրերու » » պէզ.	30
» » քէթէն մարքով	63
Գուլպաներ կնոջ համար մուսլինէ	8
» » » սեւ ալ. տես	3 1(2
» այրերու սեւ գունաւէն ալ. տս.	4 1(2
» » ֆիլտիքօս բանուած	6 1(2
Ձեռնոցներ կնոջ հմ. եր. ճերմ. գուն.	8
» » » » խմիթ. չուէտ	11
» » » » կէս մետաքս	10
» » » » արմ. մետ. սեւ և գուն.	15
Էչարբ քրիսթալին կերպասէ	18
» բոնժէ ամէն գոյնէ	18
» քրէբ տը չին ամէն գոյնէ	30
» մետք. վուալէ » »	50
Վուալէթ մուսլինէ » »	19
» շիֆօն » »	27
» քրէբ տը չին » »	40

ՆՈՐ ՃԻՒՂ

ՔՕՍԹԻՒՄ ԹԱՅԵՕՐՆԵՐ

Եւ հագուստներ չափու վրայ

ՆՈՐ ՃԻՒՂ

ԿՆՈՋ ԵՒ ԱՂՋԿԱՆ ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ

Պատրաստ և չափի վրայ

10000 ԷՆ ԱՒԵԼԻ

ՔՈՒՔՈՆ

ԲՈՒՐԴԷ ԵՒ ՄԵՏԱՔՍԷ

ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ

ԲՈՒՐԴԷ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ ՀԱԳՈՒՍՏԻ ԵՒ ԳՕՍԹԻՒՄ ԹԱՅԵՕՐԻ ՀԱՄԱՐ

ԶԱՐԴԵՐ, ԿԱՌՆԻՆԵՐ, ԵԼՆ

ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ

ԿՆՈՋ ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐ

ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՉԱՓՈՒ ՎՐԱՅ

ՏՊԱՐԱՆ ԵՒ ՓՈՐԱԳՐԱՏՈՒՆ

Տ. ՇԻՐԻՆԵԱՆ

Պապը Ալի Ճատտէսի Ճըղալ օղլու եօգուշու, թիւ 10

Գործատեղւոյս մէջ կը պատրաստուին մասնաւոր խնամքով պատկերներ տախտակի, զինկօյի, պղինձի վրայ և ամէն լեզուէ կնիքներ քաուչուկի և մետաղի վրայ, ինչպէս նաեւ բժիշկներու, դպրոցներու, առեւտրական և ընտանեկան հաշիւներու համար նորաձեւ փորագրութեամբ թղթակալներ։ Կը պատրաստուին նաեւ խիստ ճաշակաւոր այցաքարտեր, նշանտուութեանց և հարսանեաց հրաւիրատոմսեր վաճառականական ամէն տեսակ տպագրական գործողութիւններ։ Գիները չափազանց աժան, մաքուր և արագ, գաւառներէ ըլլալիք յանձնարարութիւններ փութով և խնամով կը պատրաստուին։

ՏՕՔԹՕՐ ՏԻԳՐԱՆ ԹԱՇՃԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԱԽՏԵՐՈՒ

Հիւանդ կ՚ընդունի ամէն օր, Շիշլի, Օսման պէյի գագինօին մօտ, Անանեան ապարթըմանի իր յարկաբաժնին մէջ։

Արանց և կանանց ինչպէս նաեւ տղայոց ամենադժի հին և նոր ախտերը, ստամոքսի, աղիքներու, երիկամներու, սրտի եւայլն հիւանդութիւնները անգլիական և ամերիկեան նորագոյն մեթոտներով կը դարմանէ։ Ֆրանկախտը և անոր հետեւանք բոլոր յամառ հիւանդութիւնները «Սալվարսան»ի և բոլորովին նոր դրութեամբ «Սօամին»ի ներարկումներով կը բուժէ առանց ո՛ եւ է ցաւի և առանց զբաղումի արգելք ըլլալու։

Որպէս զի ո և է մէկը չի վարակուի Թիֆօյով և գօլէրայով, վերջերս Ամերիկայի և Անգլիոյ մէջ հնարուած, կիրարկուած և յաջողութեամբ պսակուած նորագոյն միջոցներով պատուաստում ալ կը կատարէ։

Ուրբաթ օրեր մինչեւ կէս օր ձրի

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԱՆԳԼՕ-ՀԱՅ ՓԱՓԱԶԵԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ

1136 ԷՋ 800 ՊԱՏԿԵՐ

Արժանացած համազգային գնահատման, եզական և անմրցելի իր տեսակին մէջ անգլիերէն հօմանիշներ. գիտական բառերու ճոխ մթերք. մասնաւոր յաւելուածներ միակ վստահելի բառարանը. գին լաթակազմ 70, կիսակաշի 75. դիմել հեղինակին՝ Ձ. Տ. Ս. Փափազեան, Կ. Պոլիս, Պայպըլ Հաուս։

ԴԱՂՂԻԱԿԱՆ ԱԽՏԻ ՄԷԿ ԱՆԳԱՄԷՆ ԲՈՒԺՈՒՄ

ՏՔԹ. Յ. ՈՒՂՈՒՐԼԵԱՆ

Բրոֆէսօր Էրլիխի վերջին անգամ գտած 606 Սալվարսան դեղը ով կատարելապէս կը բուժէ հին և նոր դաղղիական ախտերը, միմիայն մէկ էնժէքսիոնով. նաեւ կարճ ժամանակի մէջ կը դարմանէ ջերմամիզութեան, միզամանի և երիկամունքի եւ բրօսթատի հիւանդութիւնները, ինչպէս նաեւ առնական անկարողութիւնն բոլորովին նոր մեթոտներով։ Իրեն դիմող հիւանդները կ՚ընդունի ամէն օր իր գործատեղին, Սիրքէճի, Թրամվէյի ճամբուն վրայ Ֆէզասս լուսանկարչատան առաջին յարկը։ Տանէօթ. — Ամէն տեսակ գործողութիւններ մէզարանքի և արգանդի հիւանդութիւններու և մասնաւոր խնամք։

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ—ԴԵՐՁԱԿ

ԵԴՈՒԱՐԴ ՏԱՆՑԻԿԵԱՆ

ՊՈԼԻՍ, ՃԷԼԱԼ ՊԷՅ ԽԱՆ, ԹԻՒ 26, ՕՐՈՋՏԻ-ՊԱՔԻ ԴԷՄԸ

Ամէն անոնք որ կ՚ուզեն ճաշակաւոր հագուիլ, թո՛ղ փութան դիմել Եդուարդ Տանցիկեանի գործատեղին, ուր հասած են արդէն ընտիր կերպասներ և ուր կը պատրաստուին ճաշակաւոր և անթերի հագուստներ, ամենավերջին նորաձեւութեանց համաձայն։

Առաջին այցելութիւն մը պիտի բաւէ գաղափար մը կազմել այս նոր հաստատութեան ճաշակի գերազանցութեան վրայ։

Դիմեցէք Պոլիս, Ճէլալ պէյ խան, թիւ 26։

SANTAL SALOLÉ LACROIX

ԳԱՊՍՈՒԼՆԵՐ

Սեւռ բռնիւ մէջերուն ասելը և համարի իրը ... 31, Rue Philippe-de-Girard, PARIS.

ՏՔԹ. Պ. ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Արանց և կանանց ծննդամիզական և ԴԱՂՂԻԱԿԱՆ ԱԽՏԵՐՈՒ

Երկար տարիներ զանազան հիւանդանոցներու մէջ պաշտօնավարելով, իր ստացած փորձառութեամբը բժշկական նորագոյն մեթոտներով կարճ ժամանակի մէջ կը բուժէ ֆրանկախտը, ջերմամիզութիւնը, սերմնահոսութիւնը, առնական անկարողութիւնները, բրօսթաթի եւ միզամանի, ինչպէս նաև ստամոքսի, սրտի, թոքերու, աղիքներու և երիկամներու հիւանդութիւնները և զանազան յամառ վէրքեր։

Բացի կիրակիէ, ամէն օր կէս օրէն մինչեւ երեկոյ կը գտնուի Սիրքէճի, Թրամվայ ճամբէսի, չօքեկաքի ելքի դրան կիցը, իր մասնաւոր դարմանատան մէջ։

Իսկ առաւօտէն մինչեւ կէս օր հիւանդ կ՚ընդունի Կէտիք Փաշա, Պալի Փաշա եօգուշը, Միւսէլիմ փողոց, թիւ 6 իր բնակարանը, նաեւ մօտակայ Վահրամ էֆ. Աստուրեանի դեղարանը և ուր Չորեքշաբթի, կէս օրէ առաջ ձրի։

ԳՐԱԽԱՆ ՆՈՐ ԳԻՐՔ ՄԸ

«Մանզումէ»ի նախկին խմբագիր Յակոբ Տէր-Յակոբեան հրապարակ հանած է «Ուր Խեցիներ ժողվեցի» անուն գիրք մը ուր ամփոփուած են հեղինակին բազմաթիւ գրական յօդուածները,— Պատկերներ, Մտածումներ և Տպաւորութիւններ, գաղափարի և արուեստի կրնակ արժանիքներով՝ օծուն։

Տարակոյս չունինք թէ մեր ընթերցողները նոյն հաճոյքով պիտի կարդան այս գիրքը ինչ հաճոյքով որ կարդացած են երբեմնաստղ գրագէտ-հրապարակագրին բոլոր յօդուածները։

Կը ծախուի 5 դահեկանի և կը գտնուի ամէն գրավաճառի քով։